Täysistunto

Torstai 27.9.2018 klo 16.00—18.29

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.29.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.00—18.01) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.01—18.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Tänään keskitymme neljään ajankohtaiseen aiheeseen.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys yritysvastuuta koskevasta lainsäädännöstä (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 143/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää edustaja Rinne, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Yli 70 yritystä, kansalaisjärjestöä ja ammattiliittoa vaatii Suomeen ihmisoikeuksia koskevaa yritysvastuulakia. #ykkösketjuun-kampanjan tavoittelema laki velvoittaisi yritykset selvittämään ihmisoikeusvaikutuksensa sekä välttämään ja vähentämään mahdollisia kielteisiä vaikutuksia. Lain lähtökohta olisi se, että ihmisoikeudet eivät ole kaupan ja vastuuttomuus ei ole kilpailuetu. Tämä on todella tärkeä kampanja, pääministeri Sipilä. Se muistuttaa meitä päättäjiä siitä, että Suomi on kansainvälisessä vertailussa jäämässä jälkeen yritysvastuulainsäädännöstä. Ranskassa, Sveitsissä ja Alankomaissa on jo lähdetty säätämään yrityksille sitovaa ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta. SDP on päättänyt liittyä Ykkösketjuun-kampanjaan. Pääministeri Sipilä: voiko johtamanne hallitus sitoutua #ykkösketjuun-kampanjan tavoitteisiin?

16.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, jonka vastuulle tämä kuuluu, ei ole paikalla, mutta voin yleisesti vastata näin, että ilman muuta yritysvastuuasiat ovat tärkeitä. Me olemme valtionyhtiössä edistäneet sitä, tehneet uuden ohjeistuksen, esimerkiksi verojalanjälki pitää raportoida läpinäkyvästi, samoiten kuin kestävän kehityksen asiat ja niin edes päin. Tätä aihepiiriä pidän erinomaisen tärkeänä.

Toinen asia, joka vaatii huolellisen mietinnän, on se, mitä osia noista ehdotuksista kannattaa olla pakottavassa lainsäädännössä ja mitä osia niistä kannattaa olla yritysten oman tahdon varassa sillä tavalla, että niistä syntyy myöskin kilpailuetuja, jotka rohkeasti menevät siihen suuntaan kuin, edustaja Rinne, kuvailitte.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Rinne jatkaa.

16.03 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, tuon kampanjan tavoitteena on, että kaikki yritykset noudattavat ihmisoikeuksia. Juha Beurling, Kuluttajaliiton pääsihteeri, on todennut, että kukaan ei halua ostopäätöksillään tietoisesti tukea vastuutonta yritystoimintaa, mutta vastuuväittämien viidakossa seikkaileva kuluttaja on voimaton. Kuluttajat haluavat luottaa siihen, että ostettujen tuotteiden taustalla ei ole lapsityövoimaa, pakkotyötä tai muita ihmisoikeusloukkauksia. Kotipizza Group on mukana tässä kampanjassa, ja yrityksen toimitusjohtaja Tommi Tervanen toteaa: ”Monet yritykset noudattavat jo nyt ihmisoikeusperiaatteita. Hankintaketjun läpinäkyvyys ja vastuullisuus on sekä asiakkaiden että tavarantoimittajan etu. Meillä ei ole mitään salattavaa, eikä pitäisi olla millään muullakaan suomalaisella yrityksellä.” Arvoisa pääministeri, minä olen vieraillut viimeisten kuukausien aikana useissa yrityksissä ympäri Suomea, ja viesti sieltä on selvä: vastuuttomuus ei saa olla kilpailuetu. Pääministeri Sipilä, SDP on mukana kampanjassa, onko hallitus mukana?

16.04 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntö kuuluu edelleenkin ministeri Lintilän vastuualueelle. Tehdäänkö sillä tavalla, että odotetaan, [Antti Rinne: Mikä on pääministerin kanta tähän?] että ministeri Lintilä on täällä. Kuten totesin, niin yleisellä tasolla tämä on sellainen asia, jota mielelläni edistän. Se on selvä asia, että ihmisoikeuskysymykset eivät missään tapauksessa vastuuttomana voi olla kilpailuetu. Sehän on kaikille meille selvää.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän muutama kysymys. Seuraava lisäkysymys edustaja Ojala-Niemelä.

16.04 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on nähty, kuinka hallitus on moukaroinut oikein urakalla työntekijöitten suojaksi tehtyä lainsäädäntöä. Oikein lekaa pienempää työkalua ei ole löytynyt. Ensin säädettiin aktiivimallista, joka on epäoikeudenmukainen, koska palvelujen määrä vaihtelee suuresti paikkakunnittain ja eri puolilla Suomea on hyvin erilaiset mahdollisuudet saada lyhytkestoista työtä. Varsinkin meillä syrjäseuduilla aktiivimalli ei aktivoi, vain rankaisee työn puutteesta. Kehysriihessä linja jatkui, ja hallitus päätti heikentää irtisanomissuojaa alle 20 hengen yrityksissä. Kysynkin teiltä, ministeri Lindström: Miksi olette hylänneet kolmikantaisen valmistelun? Miksi laitoitte palkansaajat eriarvoiseen asemaan yrityksen koon perusteella?

16.05 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan totta, aktiivimalli on tämän hallituksen aikaansaannos, mutta niin on moni muukin päätös. Ja kun te sanoitte, että ollaan moukaroitu, niin viime budjettiriihessä tehtiin iso pino päätöksiä, jotka ovat palkansaajalle ja työttömälle etu. Ne auttavat häntä työllistymään.

Jos otan yhden asian: me muun muassa nostimme sataprosenttisen palkkatuen kiintiön 4 000:een, me teimme palkkatukeen muita täsmentäviä toimenpiteitä ja kaikkein isoimpana olemme nostaneet tämän työkykyongelmien tunnistamisen ja yksilöllisten työkykyprosessien kehittämisen sillä lailla esille, että tämä tulee olemaan ihan varmasti sekä tämän hallituksen että seuraavan hallituksen tärkeitä hankkeita, joita pitää edistää.

On totta, että hallitus on tehnyt tiukennuksia, mutta on myös tehty paljon parannuksia, joten tuo on aika yksisilmäinen väite sanoa, että ollaan pelkästään moukaroitu. [Ben Zyskowicz: Mites on käynyt työllisyyden?]

16.06 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymykseni on periaatteellinen ja sopii herra pääministerille hyvin.

Kaikki me muistamme, miten pääministeri Katainen aikanaan tilasi professoreilta Castells ja Himanen selvityksen, joka osin julkaistiin kirjana tietoyhteiskunnan toimintamallista, ja siinä yhteydessä suomalainen ammattiyhdistysliike katsottiin yhdeksi neljästä tärkeimmästä menestystekijästä suomalaiselle hyvinvoinnille ja työelämäkehitykselle. Nyt on pakko kysyä, kun tilanne on mahdollisesti aika dramaattinen Suomessa nyt tämän työsuhdeturvan heikentämisen, irtisanomisturvan heikentämisen kohdalta: miten te arvioitte isossa kehityskaaressa ammattiyhdistysliikkeen ja työmarkkinajärjestöjen merkitystä nyt yhteiskunnan hyvinvoinnin rakentajana, että antaisitte sille paremman arvon?

16.07 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole pääministeri mutta vastaan näistä työmarkkinakysymyksistä. On ihan totta, että tilanne on huolestuttava, ja hallitus ottaa tämän vakavasti. Niinpä hallituksen sisällä on keskusteltu viimeksi tänään muun muassa tästä irtisanomissuojasta ja niistä elementeistä, mihin me olemme valmiita tämän irtisanomissuojan kanssa, mitä siellä voidaan liikutella sisällä. [Antti Rinne: Kolmikanta!] — Olen kolmikantaa kunnioittanut sillä lailla, että olen ollut yhteydessä Jarkko Elorantaan ja Antti Palolaan ja käynyt heidän kanssaan tästä asiasta keskustelua. Kolmikantaisella valmistelulla on Suomessa tulevaisuutta, mutta pitää ymmärtää, että tilanne muuttuu, työelämä muuttuu. Pitää olla myös valmiutta olla itse tekemässä muutoksia rohkeasti.

16.08 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä yritysvastuulaki on ehdottoman tärkeä paitsi siinä, että me ohjaamme maailmantaloutta kestäviin pelisääntöihin ihmisoikeuksien kannalta, myös siinä, että se suojelee ympäristöä. Monissa maissa näihin yritysvastuulakeihin on kirjattu ihmisoikeuksien lisäksi myös ympäristövastuu, ja nämä usein kehityspolitiikassa kulkevat aivan käsi kädessä. Eli usein paikallisten asukkaiden oikeus elinkeinoihin ja oikeus kehittää omaa asuinseutuaan liittyvät myös siihen, että heillä on mahdollisuus hallita omia luonnonvarojaan ja että ihmisten oikeuksia kehittää omaa elinympäristöään ei tulla kohtuuttomasti viemään sillä, että esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntäminen on pelkästään ulkomaisten toimijoiden käsissä. Näin ollen yritysvastuulaki liittyy vahvasti myös kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseen ja ympäristövastuuseen. Miten, ministeri Tiilikainen, näette, oletteko te valmis edistämään sitä, että ympäristövastuukysymykset nostettaisiin tässä yritysvastuulain valmistelussa esille, ja oletteko te edistämässä tätä asiaa, että saataisiin sekä ihmisoikeuksia että ympäristövastuuta eteenpäin ja että suomalaiset yritykset, jotka panostavat näihin, pärjäävät kilpailussa?

16.09 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys ja se suunta, mihin edustaja Niinistö tätä laajensi, on hyvä ja arvokas, ja olen käynyt hyviä ja rakentavia keskusteluja tämän Ykkösketjuun-kampanjan toimijoitten kanssa näistä yritysvastuulainsäädännön mahdollisuuksista. Siinä on todettu niitä mahdollisuuksia, mitä se sisältää, mutta myös niitä ongelmia, mitä tulee, jos lakiin lähdetään kirjoittamaan tämänkaltaisia asioita, kuten minkä kokoiset yritykset käytännössä pystyisivät tuon yritysvastuunsa osoittamaan. Eli tässä matkan varrella on varmasti monta monta ongelmallista yksityiskohtaa, mutta tuo suunta ja tavoite, että entistä tarkemmin pystyttäisiin varmistamaan se, että yritykset toimivat vastuullisesti ihmisoikeuksia, työntekijöitten oikeuksia ja ympäristöä kohtaan, on kannatettava, kuten pääministeri totesi.

16.10 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisista suomalaiset yritykset kuitenkin kohtelevat työntekijöitä reilusti. Ne ovat reiluja ja ne huolehtivat ympäristöstä, ja niille on siis todella tärkeää koko suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointi. Tämä on meidän havaintomme, kun puhumme jatkuvasti suomalaisten yrittäjien kanssa. Siksi haluankin ottaa tässä näkökulmassa esiin sen, että nyt kun tällä tavalla tässä SDP ja vihreät kovasti korostavat tätä yritysten vastuuta ihmisoikeuksista ja ympäristöstä ja niin edelleen, niin se käytännössä merkitsee hyvin usein lisää normeja ja lisää byrokra-

tiaa, ja sitä me perussuomalaiset emme tahdo. [Välihuutoja vasemmalta] Nimittäin juuri sehän, että täällä yliverotetaan yrityksiä ja täällä on liikaa byrokratiaa ja normeja, nimenomaan siirtää ne yritykset sinne ulkomaille, missä sitten taas ei ole reiluja pelisääntöjä, esimerkiksi Kiinaan, missä sitten taas saastutetaan ihan hirveästi. Ympäristöystävälliset yrityksethän ovat Suomessa. Suomalainen työ on ekoteko, joten voitteko te, ministeri, myös tässä vakuuttaa, että ei tule lisää normeja eikä byrokratiaa yrityksille? [Jukka Gustafsson: Ettekö luota moraaliin ja etiikkaan ollenkaan?]

16.11 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin tämä taitaa kuulua ministeri Lintilän tontille, mutta tämä kysymys on sillä tavalla asiaa avaava, että tässä yritysvastuulaissa nimenomaan ne maat, jotka ovat tässä edenneet, lähtevät siitä, että tätä vastuuta, mitä se kansallinen lainsäädäntö säätelee siellä omassa maassa toimittaessa, vastaavan kaltaisia pelisääntöjä sovellettaisiin myös ulkomaille. Eli nimenomaan tässä tasoitetaan sitä kilpailueroa ja etua, että ei pystytä ympäristöä tai ihmisoikeuksia polkemalla saamaan epäreilusti liian hyvää asemaa siellä markkinoilla. Eli tämä on nimenomaan normeja ja pelikenttää tasoittavaa eikä kansalliseen lainsäädäntöön liikaa byrokratiaa tuovaa, kunhan vain huolehditaan siitä, että se pystytään oikealla tavalla todentamaan. Tämä byrokratianäkökulma on tärkeä, ja sen takia juuri on vaikeata sitä lainsäädäntöä kirjoittaa, [Puhemies koputtaa] mutta periaate on hyvä.

16.13 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritysvastuulaki olisi erittäin tervetullut. Maailmassa on valitettavasti edelleen yrityksiä, jotka eivät kunnioita ihmisoikeuksia tuotantoketjuissaan. Esimerkiksi lapsityövoimaa käytetään edelleen. Ihmiset työskentelevät turvattomissa ja vaarallisissa olosuhteissa esimerkiksi tekstiiliteollisuuden alalla. Ammattiyhdistystoimintaa estetään monissa maissa. Yritysten globaalit tuotantoketjut ovat erittäin pitkiä ja monimutkaisia, mutta suomalaisilla yrityksillä tulisi kuitenkin olla vastuu selvittää, ettei ihmisoikeuksia rikota tuotantoketjun missään vaiheessa, myöskään toisella puolella maapalloa. Vastuuttomat yritykset voivat tällä hetkellä saada kilpailuetua siitä, että ne polkevat ihmisoikeuksia, ja se kannustaa myös siirtämään tuotantoa huonoihin olosuhteisiin.

Arvoisa puhemies! Pääministeri vastasi siihen malliin, että pitää arvioida, voidaanko vapaaehtoisuuden pohjalta edetä. Mutta eikö sitova yritysvastuulaki olisi vastuullisten suomalaisten yritysten [Puhemies koputtaa] ja työntekijöiden etu?

Puhemies Paula Risikko: Ottaako pääministeri tämän? Pääministeri Sipilä, olkaa hyvä.

16.14 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt puhutaan sellaisesta kokonaisuudesta, joka varmasti on seuraavan vaalikauden ja seuraavien hallitusneuvottelujen asioita. Tämäntyyppinen asia vaatii huolellisen valmistelun, ja me hyvin tiedämme, että eduskunnan syksyyn se ei missään tapauksessa enää ehtisikään. Mutta silloin kun puhutaan yritysvastuusta ja kaikkeen siihen liittyvistä asioista, niin kyllä niitä olen valmis edistämään. Mikä se tapa sitten on, se vaatii huolellisen valmistelun, niin kuin kaikki muutkin asiat.

16.14 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastuullisuus on varmasti jokaisen menestyvän yrityksen liiketoiminnan ytimessä. Varmasti halutaan ihan mainehaittojenkin välttämiseksi toimia yritysvastuun mukaisesti, kantaa vastuuta niin ympäristöstä kuin myöskin sosiaalista vastuuta.

Tällä hetkellähän meillä esimerkiksi julkisissa hankinnoissa, hankintalaissa, on mahdollisuus ihan kategorisesti sulkea pois sellaiset yritykset, joitten tuotantoketjussa tai alihankintaketjussa on esimerkiksi vaikkapa törkeitä ihmisoikeusrikkomuksia tai vastaavaa, pakkotyötä tai jotain sen kaltaista. Tällaisia yrityksiä ei tarvitse edes ottaa mukaan kilpailutustoimintaan.

Olisinkin halunnut kysyä vastaavalta ministeriltä, tai kuka asian kokee omaksensa: millä tavalla pystytään varmistumaan, että pk-yritykset pystyvät kantamaan sitä yritysvastuuta — jota varmasti monet heistä haluavat kantaa, mutta heillä on huomattavasti huonommat mahdollisuudet selvityttää omat alihankintaketjunsa ja myöskin päästä selville siitä, minkälaiset työolot esimerkiksi tietyssä tehtaassa on alihankintaketjun päässä? Olisin halunnut tästä [Puhemies koputtaa] ministerin näkemystä.

16.16 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan hankintalaista, ja siltä osin vastaan tähän. Uusi hankintalaki antaa mahdollisuudet siihen — jo vanhakin antoi siihen mahdollisuuden — että voidaan kilpailuttaa sillä lailla, että nämä sosiaaliset kriteerit tulee huomioitua. Nyt moni kunta, moni kaupunki, on ottanut tämän ihan omaan strategiaansa, ja minun mielestäni se on loistava suunta, koska meillä on julkisia hankintoja 30 miljardin euron edestä vuosittain — se ei ole lainkaan vähäpätöinen summa — ja siellä pystytään tekemään paljon asioita.

No, miten sitten semmoinen yksikkö, jossa sitä osaamista ei ole? Me olemme perustaneet tällaisen verkoston, keinoverkoston, jota semmoisetkin tahot, jotka eivät sitä kilpailuttamista välttämättä osaa tehdä, voivat käyttää ja hyödyntää ja sitä kautta sitten ottaa huomioon nämä sosiaaliset kriteerit, jotka ovat äärimmäisen tärkeitä, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa.

16.17 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio, haluan teille todeta, että olen parikymmentä vuotta seurannut läheltä sitä, miten alipalkat, työsuojelun puute ja monella eri tavalla ihmisoikeuksien loukkaaminen ovat nimenomaan siirtäneet työtä työvoimavaltaisilta aloilta Suomesta ulos, joten teillä on aika väärä käsitys tästä.

Ihmisoikeudet eivät voi olla kaupan. Ihmisoikeuksien polkemisen salliminen Suomen rajojen ulkopuolella ei ole vain ihmisoikeuskysymys. Samalla heikennetään, niin kuin todettua, suomalaisen työn ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja vaikutetaan vastuullisesti toimivien asemaan markkinoilla. Vastuuttomuus ei, pääministeri Sipilä, saa olla kilpailuetu.

Arvoisa puhemies! Nyt tiedustelen pääministeriltä: onko teillä halukkuutta nostaa vienninedistämismatkoillanne yritysvastuuasiat ja ihmisoikeudet ykkösketjuun niissä asioissa, joista puhutte vierailumaissa?

16.17 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Periaatteet näissä yritysten ihmisoikeusvastuissa on sovittu YK:ssa, ja Suomi on niihin periaatteisiin sitoutunut. Yhteiskuntavastuusta ja ihmisoikeusvastuusta puhun aina, kun olen yritysten

kanssa tekemisissä. Olen ensi viikolla Portugalissa ja Espanjassa vienninedistämismatkalla, ja kuuluu vakiokuvioon, että kerron yrityksille näistä, se on ilman muuta selvä asia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ulkomaalaisten maakaupoista Suomessa (Leena Meri ps)
Suullinen kysymys SKT 144/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Koska tällä viikolla ovat kovasti maakaupat puhuttaneet, niin siirrymme siihen teemaan, ja keskustelun käynnistää edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten mielestä isänmaa ei ole myytävissä. Viime aikoina olemme joutuneet valitettavasti lukemaan, kuinka vieraan valtion kansalaiset omistavat strategisesti äärimmäisen tärkeitä kohteita esimerkiksi Turun laivaväylien varrelta. Väylä on niin sanotusti ”miinoitettu”. Tämä ei ole suinkaan ainoa tapaus. Epäilyttäviä kiinteistökauppoja on tehty itänaapurin toimesta jo pitkään siitä lähtien kun kauppa on ollut vapaata, ja usein nimenomaan strategisesti tärkeistä paikoista.

Lakiin on tulossa kiristyksiä ja ilmeisesti mahdollisuus etuosto-oikeuteen. Tämä ei kuitenkaan perussuomalaisille riitä. EU:n ja Etan ulkopuolelta tulevien kansalaisten suuret maakaupat tulisi kieltää, ehkä pientä mökkikauppaa lukuun ottamatta.

Arvoisa sisäministeri, te olette tiennyt etukäteen [Puhemies koputtaa] Airiston Helmen operaatiosta. Mitä muuta te tiedätte, mitä ette ole meille kertonut ja joka on merkittävää Suomen turvallisuudelle?

16.19 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tietysti parhaamme mukaan hallituksena, ja varmasti kaikki Suomen hallitukset jo kymmenien vuosien ajan, turvallisuuden ja kansallisen turvallisuuden varmistamisen eteen teemme töitä. Poliisilain mukaan poliisiylijohtajalla on velvollisuus pitää sisäministeri tietoisena kaikista yhteiskunnallisesti merkittävistä poliisin tehtävistä ja operaatioista, ja tämän lakipykälän nojalla poliisiylijohtaja on luonnollisesti minut informoinut jo hyvissä ajoin tämäntyyppisestä operaatiosta, jonka luonnollisesti tiedettiin herättävän julkisuudessa kiinnostusta Suomessa ja, kun kohteena oli myös ulkomaalaisten omistamia kiinteistöjä ja ulkomaalaisia henkilöitä epäillään, voivan herättää kiinnostusta myös ulkomailla, ja tämän takia luonnollisesti on ollut tarpeen, että myös tasavallan johto on tietoinen, kun asiasta tulee kysymyksiä.

Muilta osinhan tässä on hallitus edistämässä lakiesityksiä muun muassa kiinteistöjen hankinnan rajoituksista. Puolustusministeri vastaa tästä hallituksen esityksestä ja voinee tältä osin täydentää. Tärkeätä on, että yhteistyössä [Puhemies koputtaa] viemme eteenpäin lainsäädäntöä, joka varmistaa Suomen turvallisuuden myös jatkossa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.21 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Niin, ministeri, te kerroitte sen, minkä totesinkin, että tiesitte tästä etukäteen, mutta ette nyt kertonut sitä, onko jotain muuta merkittävää liikkeellä, joka meidän tulisi ottaa huomioon. Esimerkiksi perussuomalaiset ovat huolissaan. Voisitteko vastata siihen? Ette vastannut.

Täällä kiirehditään monenlaisia lakeja, kuten sotea ja tiedustelulakeja. Miksi tätä ei kiirehditä? Tämä on ollut kuitenkin vuosikausia tiedossa. Lehdistöstä olemme saaneet lukea jo vuonna 2014 siitä, että näitä strategisia kauppoja tapahtuu, ja monesti siellä perustetaan yhtiöitä, jotka eivät alakaan toimimaan.

Kysyn nyt vielä teiltä: Mitä asioita meidän tulisi tietää? Informoitteko te meitä riittävästi? Täällä naureskellaan, vähän niin kuin eilisessä pääministerin tapaamisessa, kun Venäjän pääministeri oli täällä. Minua ei ainakaan naurata pätkän vertaa.

16.22 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillähän on vakiintuneet käytännöt Suomessa. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta hallituksen ja presidentin yhteistoimintaelimenä käy tietysti säännöllisesti läpi kaikkia mahdollisia ilmiöitä. Tästäkin viime viikonlopun tutkinnasta virinneen keskustelun ympärillä sekä ulkoasiainvaliokunta että puolustusvaliokunta ovat käyneet raportin pohjalta tarkempaa keskustelua. Normaaliin tapaan edetään. Ei ole mitään akuuttia syytä huoleen, josta olisi syytä nyt tässä informoida eduskuntaa.

16.22 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jo pitkään on arveltu, että mistä tahansa ilmansuunnasta, mutta joka tapauksessa EU:n ulkopuolelta, Suomeen suuntautuneisiin maa- ja kiinteistökauppoihin liittyy rikollisen rahan pesua. Tämän vuosituhannen aikana näitä kauppoja on tehty jo satoja ellei tuhansiakin. Arvoisa ministeri, kuinka hyvin hallitus on perillä siitä, ettei näihin maa- ja kiinteistökauppoihin liity rahaa, joka on hankittu esimerkiksi huume- tai ihmiskaupan tuloksena tai esimerkiksi laittomalla asekaupalla? Onko tätä millä tavoin selvitetty?

16.23 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti talousrikosten tutkinta ja niiden selvittäminen on normaali poliisin tehtävä, ja erityisesti keskusrikospoliisi tekee sitä työtä. Jos tässä Turun alueen operaatiossa joku viesti on, niin se on se, että Suomi panee lakejaan oikeusvaltiona toimeen hyvin monen tyyppisten kohteiden ja tahojen kohdalla ja tehdään tehokasta toimintaa ja pystytään viranomaisten yhteistoiminnalla suureenkin operaatioon. Luonnollisesti koko ajan krp tutkii ja selvittää myös rahanpesuepäilyjä, ja silloin kun esitutkintakynnys ylittyy, niin siihen myös ryhdytään. Totta kai on tärkeätä, että me osaltamme huolehdimme siitä, että siihen on riittävät resurssit ja että myös lainsäädäntö mahdollistaa puuttumisen näihin epäilyttäviin toimiin riittävästi.

Puhemies Paula Risikko: Hallintovaliokunnan puheenjohtajalle vielä lisäkysymys.

16.24 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähinnä se kiinnostaa nyt erityisesti, että kun näitä kauppoja on tehty, niin onko ennalta selvitetty. Jos minä tai te, herra ministeri, ostatte, niin yleensä tiedetään, mistä se raha on ja minkälaiset tulot teillä on, mutta kun on tultu EU-alueen ulkopuolelta, niin selvitetäänkö sitä, mistä tämä raha on peräisin, jolla tämä valtava maakauppa tai kiinteistökauppa tehdään?

16.24 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tältä osin tietysti kauppaa käydään rahanpesun kannalta ihan niin kuin missä tahansa muussakin hyödykkeessä. Meillähän on sinänsä pankkilainsäädännössä erittäin tiukka ja jatkuvasti tiukentunut rahanpesun valvontavelvoite, ja suomalaisten pankkien maksuvälityksen osalta varmasti hyvinkin tarkkaan katsotaan, miten rahat liikkuvat. Toisaalta, mitä tulee nyt erityisesti kiinteistökauppojen sääntelyyn, tältä osin tosiaan hallitus valmistelee puolustusministeriössä puolustusministerin johdolla lakiesitystä tästä asiasta — siitä varmasti hän voi kertoa lisää — ja se tuodaan eduskuntaan heti, kun on hyvässä muodossa puolustusministerin johdolla lakiesitys tehty.

16.25 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallitus tietää sen, että näille strategisille kiinteistökaupoille täytyy tehdä jotain, ja niihin liittyy paljon huolta. Sen takia täytyy kiittää hallitusta siitä, että teidän hallitusohjelmassanne on tästä kirjaus. Ja nyt teillä on esitys ollut lausunnolla, ja tuotte sen varmasti tässä syksyn mittaan tänne eduskuntaan.

Täällä edustaja Meri totesi, että kiirehdittäisiin tätä lakia. Itse näen, että laki on oikean suuntainen mutta siinä on paljon vielä asioita, jotka jättävät esimerkiksi Airiston Helmen kaltaiselle talousrikollisuudelle, rahanpesulle ja muulle mahdollisuuksia. Sitä pystyttäisiin paremmin torppaamaan samankaltaisella luvanvaraisuuslailla kuin vuoteen 2000 asti on Suomessa ollut. Toivoisin teiltä vastausta siihen, että voisitteko te päinvastoin sen verran malttaa, että voitaisiin katsoa näitä tällaisia asioita yhdessä, niin että saamme hyvän lainsäädännön — sellaisen lainsäädännön, joka toimii — mutta teidän hallituskaudellanne.

16.26 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kymäläinen on hyvin tietoinen tästä lain valmisteluvaiheesta. Tosiaan kesän aikana se oli lausuntokierroksella, ja näitä lausuntokierroksella saatuja palautteita on nyt sitten otettu huomioon — myös näitä, mitä te mainitsitte — ja hallituksen esitys on parhaillaan viimeistelyvaiheessa, se on tarkoitus antaa eduskunnalle marraskuussa. Se on menossa lähiaikoina oikeusministeriön laintarkastukseen, ja hieman siitä riippuen ja kääntämisestä riippuen saamme sen eduskunnalle annettua, mennee marraskuun loppupuolelle. Jos hyvin menee, niin voimme alkupuolelle yrittää tähdätä, jos kiireellisyyttä toivotaan. Mutta lait olisi kuitenkin joka tapauksessa saatava läpi tämän eduskunnan aikana ja voimaan sitten vuoden 2020 alusta.

16.27 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostin ulkomaalaisten maanomistusasiat eduskunnan kyselytunnilla esille vuonna 2009, ja silloin minua syytettiin siitä, että pelottelen ja lietson vihaa. [Leena Meri: Kuulostaa tutulta!] Nyt kuitenkin tilanne on toisenlainen. Tarvitsemme tiukennuksia ja rajauksia ulkomaalaisten maanhankintaan. Mutta senkin jälkeen välikäsien kautta yhtiöjärjestelyin voi tapahtua niin, että joku kiinteistö joutuu vääränlaisiin käsiin, joten kysyisin, onko mahdollista tehdä sellaista listausta paikoista, joita ei valtio eivätkä kunnat voi myydä kenellekään. Ne pitää pitää valtion tai kuntien käsissä, jos ne ovat sellaisia, että niissä on strategisia ulottuvuuksia. Myös näitä lukuisia Rajavartioston vanhoja rakennuksia myytiin. Silloin sanottiin, että myydään vaan, ei kukaan sinne hyttysten keskelle mene. Mutta sinne mennään. Ja kysyn: onko käyty näitä kohteita läpi, onko syytä joitain esimerkiksi pakkolunastaa takaisin ja onko siihen riittävät oikeudet tällä hetkellä?

16.28 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tässä yhteydessä lähde käymään läpi listaa siitä, mitä mahdollisia kohteita olisi käyty läpi tai voitaisiin käydä läpi, mutta tämän lain, hallituksen esityksen, lähtökohtana on tietenkin kansallisen turvallisuuden varmistaminen kiinteistökauppojen yhteydessä. Olen varsin vakuuttunut siitä, että se antaa hyviä työkaluja näidenkin huolien torppaamiseen, mitä edustaja Heinonen esitti. Esimerkiksi tämä valtion etuosto-oikeus on mielestäni hyvä parannus tähän kysymykseen. Sisällöllisesti ei mitään suurempia muutoksia enää tämän lausuntokierroksen jälkeen ole tulossa, mutta vakuutan, että siellä on useita keinoja puuttua tähän ongelmaan.

16.29 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hyvinkin mittava operaatio Turunmaan saaristossa herättää monenlaisia kysymyksiä. Operaatio oli hyvin perusteltu. Sen näkee muun muassa tästä takavarikoidun rahan määrästä ja muista seikoista.

Ministeri Niinistö tässä selosti, miten lain valmistelu etenee ja suurin piirtein missä aikataulussa. Tuleekohan tähän lakiesitykseen sisältymään myöskin sellaisia mahdollisuuksia, että se omaisuus, jota on käytetty tämän, sanotaanko, laittoman rahan hankkimiseksi eli joka osoittautuu nimenomaan sellaiseksi omaisuudeksi, joka on ollut keskeisessä asemassa tämän omaisuuden hankkimisvaiheessa, voidaan sitten takavarikoida valtion puolelle, mikäli tämä keissi on niin sanotusti selvä?

16.30 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys menee minun ekspertiisini ulkopuolelle, mutta yritän selvittää sitä.

16.30 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä turvallisuuteen liittyvät kiinteistökaupathan tulivat erittäin vahvasti kirjatuiksi keväällä 2015, kun tehtiin Sipilän hallituksen hallitusohjelmaa. Se oikein sinne erityisesti kirjoitettiin, ja sillä tarkoituksella, että lainsäädäntö saadaan ajan tasalle. Siinä on tehty huolellista työtä, ja kohta odotamme, mitä sieltä oikein uunista ulos tulee. Siinä on kysymys ulkoisen turvallisuuden sisäisistä edellytyksistä, noin tarkkaan sanoen.

Ennen kuin teen kysymyksen, totean myös sen, että vaikka valtiovallalla ja kunnilla on näissä asioissa erittäin suuri vaikutusvalta, niin eihän maata ole pakko myydä. Eihän maata ole pakko myydä. Että sekin pitäisi ottaa kansalaistasolla huomioon. Ei ole pakko myydä.

Kysymykseni kuuluu: kun näissä asioissa puljataan ja bulvaaneilla on mahdollisuuksia tässä toimia, onko tulevassa lainsäädäntöpäivityksessä otettu huomioon tähän bulvaanitoimintaan liittyvät kiertomahdollisuudet?

16.31 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikävä kyllä käsitykseni on, että tämänkin lainsäädännön jälkeen, jos se eduskunnassa läpi menee, on bulvaaneilla pelaamisen mahdollisuus. Ikävä kyllä.

Puhemies Paula Risikko: Tämä kysymys on tässä vaiheessa loppuun käsitelty. Varmasti palaamme tähän vielä monta kertaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys osakesäästötileistä (Paavo Arhinmäki vas)
Suullinen kysymys SKT 145/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.31 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Viime kyselytunnilla aloitimme hiukan keskustelua osakesäästötileistä. Silloin ihmettelin sitä, että miten samaan aikaan, kun eläkeläisten ja työttömien indeksejä jäädytetään, ollaan ottamassa käyttöön jälleen yksi varakkaita suosiva veroetu. Hinnaksi valtiovarainministeriö on arvioinut 160 miljoonaa euroa.

Ministeri Orpo, te vastauksessa sanoitte, ettei osakesäästötili aiheuta veromenetyksiä, koska verot vain lykkääntyvät ja ne maksetaan kyllä sitten, kun rahat nostetaan tililtä. Kuitenkin valtiovarainministeriön omista selvityksistä käy ilmi, että huomattava osa verotuloista jäisi pysyvästi saamatta. Pelkästään ulkomaalaisten osinkojen lähdeverojen kohdalla valtiovarainministeriö on puhunut 56 miljoonan euron mahdollisista menetyksistä. Kysynkin, ministeri Orpo, uudelleen: miten voitte perustella tällaista sijoitustiliä, jonka hyödyt menevät varakkaimmille suomalaisille, sijoituspalveluita tarjoaville finanssitaloille sekä ulkomaalaisille sijoittajille, ja samaan aikaan köyhiltä leikataan edelleen?

16.33 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lähdetään siitä liikkeelle, että Suomessa on noin 800 000 osakesäästäjää ja piensijoittajaa ja noin 400 000:lla heistä vuotuiset osinkotulot ovat alle 500 euroa. Eli tämä on todellakin tavallisten suomalaisten tapa säästää, ja tällä osakesäästötilillä me haluamme tuoda sen yhä lähemmäksi ja helpommaksi tavalliselle suomalaiselle säästämis- ja sijoitusmuotona. Suomalaisilla pankkitileillä makaa noin 85 miljardia euroa rahaa. Jos me osankin näistä saisimme suunnattua näille osakesäästötileille, niin sillä voisi olla erittäin suuri sekä säästämiseen että kansantalouteen tuleva positiivinen vaikutus.

No, sitten tähän veromenetykseen, johon edustaja Arhinmäki viittaa. Tosiaankin siinä valtiovarainministeriön työryhmäselvityksessä pohdittiin tätä mahdollisuutta, että jos tällainen vastaava sijoitustili olisi ulkomailla, niin silloin näitä veromenetyksiä tulisi. Mutta nyt kun me olemme sen jälkeen tehneet tämän esityksen, niin valtiovarainministeriön käsitys on, [Puhemies koputtaa] että ei ole olemassa ulkolaisia sijoitustilejä, jotka tulisi verotuksessa rinnastaa suomalaiseen tiliin. Eli tämä teidän huolenne näyttäisi olevan turha.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.34 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, ministeri Orpo, olette puhunut kansankapitalismista, että tällä autetaan tavallisia suomalaisia palkansaajia sijoittamaan, käymään osakekauppaa. Mietin, että sijoittavatko nyt esimerkiksi ne lastenhoitajat, sairaanhoitajat, joilta te olette leikanneet lomarahoja, 50 000 euroa pörssiosakkeisiin. [Välihuutoja] Osakesäästötilin on myös sanottu antavan kaikille samat

edut, jotka rikkaimmat saavat vakuutuskuoristaan. Todellisuus on kuitenkin se, ettei valtaosalla kansasta ole varaa sijoittaa osakkeisiin. Eikö nyt olisi syytä päinvastoin kokonaan luopua näistä vakuutuskuorista ja erilaisista kapitalisaatiosopimuksista, jotka suosivat rikkaimpia, auttavat verosuunnittelussa, ja laittaa kaikki suomalaiset samalle viivalle eikä tehdä niin, että laajentaa, että entistä useampi pystyy välttämään veroja — ne, joilla on varoja sijoittaa pörssiosakkeisiin?

16.35 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä kapitalisaatiosopimukset ja sijoituskuoret, joihin viittaatte ja jotka ovat ennen kaikkea rikkaiden ja varakkaiden ihmisten sijoitus- ja säästämistapa olleet, menevät nyt tässä samassa yhteydessä verolle. Sieltä on käytännössä voinut verottomasti nostaa tuottoja, ja nyt nämä muutetaan tässä samassa yhteydessä. Eli nyt se piensijoittaja pääsee käyttämään samaa intrumenttia, joka tänään on ollut vain rikkaiden ja varakkaiden käytössä. Minusta tämä on iso tasa-arvokysymys.

Mielestäni meidän pitää miettiä myöskin niitä 700 000—800 000:ta suomalaista, ja toivottavasti nyt satojatuhansia lisää, jotka haluavat pienemmistäkin tuloista lähteä säästämään osakkeisiin. Voi yksinkertaisesti käydä sen osakesäästötilin sisällä kauppaa, ja siitä ei tule veroseuraamuksia. Vasta kun ottaa sieltä ulos, pitää maksaa verot. Minusta tämä on erinomainen asia. Meidän pitää ajatella kokonaisuutta ja löytää tällaisia elementtejä, millä autetaan kaikkia suomalaisia.

16.36 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä vakuutuskuoret ja kapitalisaatiosopimukset eivät ole ainoastaan olleet keino kiertää verotusta, ne ovat olleet myös keino piilottaa omaisuutta, ja niitä on epäilty käytettävän myös sisäpiirikauppoihin. Miksi tällaisten annetaan edelleen jatkua? Miksi niitä ei kielletä kokonaan?

Toinen kysymys on se, että kun Ruotsissa on ollut vastaava järjestely, tosin siinä ei ole tätä 50 000 euron ylärajaa, niin katsotaan, mitä Ruotsissa on tapahtunut. Siellä ei ole lisääntynyt tavallisten ihmisten osakkeisiin sijoittaminen. Ruotsissa on ainoastaan lisääntynyt niiden sijoittaminen, joilla on jo valmiiksi ollut iso varallisuus. He ovat alkaneet käyttää tätä verohyötyä hyväkseen. Ja nyt tämä perustavanlaatuinen kysymys on: On hyvä, että ihmiset säästävät, on hyvä, että ihmiset sijoittavat osakkeisiin. Mutta miksi hallitus haluaa tässä tilanteessa, jossa leikataan kaikkein köyhimmiltä, [Puhemies koputtaa] antaa näille varakkaimmille lisää veroetuuksia?

16.37 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä te nyt annatte, edustaja Arhinmäki, väärää kuvaa, koska me pistämme nimenomaan nämä kapitalisaatiosopimukset, sijoituskuoret verolle. Ja ne ovat suomalaisen pankkijärjestelmän piirissä, niitä valvotaan hyvin tiukasti suomalaisten valvontaviranomaisten voimin. Eli nyt me tuomme palkansaajan, tavallisen suomalaisen ulottuville vastaavanlaisen instrumentin, joka on helppo, yksinkertainen käyttää. Minusta se on erittäin arvokas asia, että suomalainen talous voi yksinkertaisella tavalla lähteä säästämään, keräämään varallisuutta, miettimään sitä tulevaisuuttaan. Ajatelkaa sitä 85:tä miljardia, joka makaa niillä tavallisilla tileillä. Nyt meillä on antaa näille tavallisten tilien omistajille tällainen instrumentti.

Ja mitä tulee Ruotsiin, niin minun käsitykseni mukaan Ruotsissa on syntynyt kuitenkin tämän SP-tilin myötä satojatuhansia uusia tilejä ja kansan kapitalismi on lisääntynyt, mutta Ruotsissa on ero: siellä ei ole ylärajaa, [Puhemies koputtaa] toisin kuin me säädämme tämän 50 000.

16.38 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä nyt oli semmoinen hiukan harhaanjohtava tieto ministeriltä, että vakuutuskuorien on tarkoitus mennä osittain verolle, vain silloin, kun varoja nostetaan. Niitä voidaan kuitenkin kerryttää lähes loputtomiin ja jakaa sitten edullisesti verotettuna perintönä eteenpäin tai nostaa nykysääntöjen mukaan ulkomailla nollaveron taikka matalan veron maissa, ja tätähän tapahtuu. Jokainen tv-katsoja voi kotona miettiä, että onko minulla se 50 000 euroa sijoittaa tähän. Tosiasia on, [Välihuutoja oikealta] että 4 prosenttia suomalaisista omistaa useamman kuin yhden osakkeen, ja vaikka se mielellään kaksinkertaistuu, niin se on silti 8 prosentin hupia. Eikö teitä, ministeri Orpo, todellakaan hirvitä tämä verotuottomenetys? Eikö vastuullisempi vaihtoehto olisi sen sijaan, että koko kansan huviksi tarjoatte tätä verovälttelyä, että nykyisin nollaverotetut ulkomaiset rahastot ja säätiöt maksaisivat pienen veron, mukaan lukien yhdistykset ja ammattiliitot, ja että vakuutuskuoria kohdeltaisiin samalla tavalla kuin suoria sijoituksia, niin kuin tehdään Yhdysvalloissa? Valtio saisi lisää verotuloja, joita voitaisiin antaa [Puhemies koputtaa] alennettuna osinkoverona, eikä [Puhemies: Kysymys!] menettäisi rahaa niin kuin teidän mallissanne. [Ben Zyskowicz: Eikö teitä hirvitä antaa väärää tietoa ihmisille?]

16.40 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuultiin taas totuutta, mutta ensinnäkin lähdetään liikkeelle siitä, että kapitalisaatiosopimuksia ja sijoituskuoria ei laitettu viime kaudella verolle. Ja mistäs puolueesta silloin olikaan valtiovarainministeri? [Eduskunnasta: Oi oi oi!] Nythän me teimme tämän muutoksen, eli kun sijoituskuoresta tai kapitalisaatiosopimuksesta nostaa varoja, niin silloin sitä verotetaan pääoman ja tuoton suhteessa. Minusta tämä on erittäin oikeudenmukaista. Mitä pahaa siinä on, edustaja Harakka, jos 700 000—800 000 suomalaista säästää, varautuu tulevaan ja me annamme heille hyvän instrumentin tähän? Ja kyse on silloin myöskin siitä ahkerasta suomalaisesta keskiluokasta. Ahkerasta suomalaisesta keskiluokasta, joka ansaitsee tämänkaltaisia välineitä sen oman varallisuutensa hoitoon, sellaisia välineitä, joita on tänä päivänä varakkaimmilla. Ja jos tämä maa säästää ja käyttää ne pääomat järkevästi, niin se on pääomaa, joka tuottaa investointeja, joka tuottaa työpaikkoja ja tuo vaurautta.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Kankaanniemi, lisäkysymys. Sen jälkeen siirrymme vauvoihin.

16.41 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset suhtautuvat tähän osakesäästötiliajatukseen ja -malliin sinänsä ihan positiivisesti. Uskon, että hyväksymme sen, mutta yksityiskohtia tietysti joudutaan sitten punnitsemaan, niin kuin aina. Sekin on erinomainen asia, että ikään kuin laiskoja varoja, jotka ovat nollakoroilla tuolla tileillä, saadaan aktivoitua — se on hyvä tavoite.

Kysymys herää siitä, menevätkö nämä osakesäästötilille tulevat varat vain suurten pörssiyhtiöitten hyväksi vai onko löydettävissä malli, jonka mukaan niitä voitaisiin saada uusiin startup-yrityksiin ja innovatiivisiin uusin kohteisiin.

16.42 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lähtee liikkeelle, ja lakiesitys tulee pitämään sisällään esityksen liittyen nimenomaan listattujen yritysten osakkeisiin kohdistuvaan sijoittamistoimintaan. Minä ajattelisin tämän laajemmin niin, kuten kuvasin aikaisemmin, että tällä me saamme sitä laiskaa pääomaa liikkeelle — käytitte hyvää termiä — eli laiskaa pääomaa liikkeelle tulemaan suomalaisten yritysten käyttöön. Toivottavasti tästä löytyisi potkua myöskin siihen, että suomalaiset yritykset lähtisivät listautumaan. Esimerkiksi Ruotsissa yrityksiä listautuu joka vuosi moninkertainen määrä Suomeen verrattuna. Se, että sitä pääomaa löytyisi silloin nimenomaan suomalaisilta, tukee sitä suomalaista omistajuutta, kansankapitalismia. Uskon, että näillä instrumenteilla syntyy enemmän tuottoja, joita voidaan sitten taas kanavoida näihin listaamattomiin, pieniin ja kasvuyrityksiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys syntyvyydestä ja perhepolitiikasta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 146/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Huomenna vietämme valtakunnallista vauvan päivää. Siitä syystä loppuajan puhumme syntyvyydestä ja vauvoista. Tämän aloittaa edustaja Päivi Räsänen.

Keskustelu

16.43 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Vauvan päivän viesti on todellakin ajankohtainen, sillä Suomessa syntyneiden määrä on laskenut jo seitsemän perättäistä vuotta. Vähemmän lapsia syntyi edellisen kerran nälkävuonna 1868. Kuitenkin suomalaiset haaveilevat suuremmista perhekoista kuin he todellisuudessa saavat. Ja syitä alhaiseen syntyvyyteen ovat taloudelliset huolet, työelämän kuormittavuus sekä kielteinen asenneilmapiiri. Valitettavasti hallitus on antanut lapsiperheiden palveluihin ja tukiin — kuten lapsilisän indeksijäädytyksellä, näillä leikkauksilla sekä lapsivähennyksen poistolla — kielteistä viestiä perheille. Keskeisin lapsiperheiden etuus on lapsilisä, jota tulisi kautta linjan vahvistaa, mutta eduskuntaryhmämme ehdottaa sen lisäksi kertaluonteista 1 000 euron vauvarahaa, joka olisi valtiolta myönteinen viesti perheille. Kysyn, aiotteko tarttua tähän ideaan?

16.44 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, voimme kaikki yhdessä iloita niistä uusista suomalaisista, jotka maahamme syntyvät tänä vuonna, siitäkin huolimatta, että näitä vauvoja on ennätyksellisen vähän. Tähän vastaavaan vauvan päivään sain viime vuonna osallistua, kun sitä ensimmäistä kertaa vietettiin. Ja aihe on mitä tärkein, ikään kuin näkökulma siitä, miltä Suomi

näyttää nyt syntyvän sukupolven silmin tänään ja ennen kaikkea tulevaisuudessa. Ajattelen niin, edustaja Räsänen, että jos tämä suomalainen syntyvyys olisi tuhatlappusella korjattavissa, niin me kaikki varmasti ajattelisimme, että ehkä se olisi kohtuullinen satsaus. Mutta samanaikaisesti, kuten itsekin kysymyksessänne ansiokkaasti totesitte, tämä on hieman moniulotteisempi kysymys. Siksi olen hirvittävän iloinen siitä, että yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja laajemminkin valtionhallinnon kanssa olemme nyt laittaneet liikkeelle lapsistrategian valmistelun ikään kuin seuraavan hallituksen ohjelman pohjaksi niin, että Suomessa paljon enemmänkin kuin vain sosiaalipolitiikka muuntuisi nykyistä perheystävällisemmäksi.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Olen hyvin iloinen, kun on paljon kysymyksiä tästä aiheesta, ja tätä jatkaa edustaja Räsänen Päivi.

16.46 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silläkin olisi vaikutusta, että naiset saisivat tukea myönteiseen päätökseen vastaanottaa lapsi silloinkin, kun raskaus on yllättävä tai elämäntilanne haasteellinen. On kyllä kestämätöntä, että hyvinvointiyhteiskunnassa tehdään vuosittain yli 9 000 raskauden keskeytystä sosiaalisin perustein. Tampereen NNKY:n Itu-projekti auttaa monin tavoin naisia yllätysraskaustilanteissa ja myös abortin jälkeisissä kriiseissä, ja viime vuonnahan tuo Itu-työ sai myös Minna Canth -palkinnon. Kysyn: olisitteko valmis tutustumaan tähän projektiin ja laajentamaan tätä toimintamallia valtakunnalliseksi, että raskauden keskeytyksen vaihtoehdoiksi aidosti tarjottaisiin monialaista tukea?

16.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa, jossa puhumme syntyneistä lapsista, on tietysti väistämättä läsnä myös syntymättömät lapset. Ennen kaikkea tätä keskustelua kuunnellessa varmasti heidän ajatuksensa, jotka ovat tulleet tahtomattaan raskaaksi esimerkiksi seksuaalisen väkivallan seurauksena, tai sellaisten perheiden tilanne, jossa lasta on toivottu pitkään mutta sitä ei ole kuulunut, ovat tässä keskustelussa läsnä, ja minusta ajatteluun perhemyönteisemmästä Suomesta kuuluu myös se, että osaisimme toinen toistamme arvokkaasti puhutella teemoissa, jotka ovat poikkeuksellisen herkkiä ja joillekin myös henkilökohtaisia. Minä pidän perusteltuna kaikkea sellaista toimintaa, joka kehittää ihmisen henkistä kohtaamista vaikeiden terveydenhuoltoon liittyvien tilanteiden äärellä. Siksi olen keskustellut esimerkiksi naistenklinikan edustajien kanssa ja laajemmin kätilöiden kanssa siitä, miten tilanteessa, jossa raskaus on keskeytynyt keskenmenoon, voisimme varmistaa, että myös henkinen tuki olisi paremmin saatavilla. Tuonkin tilanteen kun kohtaa elämässään yllättävän moni nainen.

16.48 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monen perheen mielessä kauas vauvat karkaavat, ja yksi taustatekijä, ei toki ainoa, on epävarmuus työelämässä. Olen iloinen siitä, että hallitus peruutti määräaikaisten työsuhteiden lisäämistä koskevan lain, mutta irtisanomisen helpottaminen kulkee tähän samaan suuntaan ja tuo epävarmuutta.

Jos ajattelemme niitä pienituloisia perheitä, joissa on lapsia, niin itse asiassa köyhistä lapsiperheistä puolessa toinen vanhemmista käy töissä — puolessa toinen vanhemmista

käy töissä — elikkä silloin se työ ei aina olekaan sitä parasta sosiaaliturvaa. [Ben Zyskowicz: Onko parempi elää tuilla?] Voisiko ajatella, että meidän työtulovähennys voisi muuttua myös negatiiviseksi, koska monta kertaa pienellä palkalla työtä tekevät maksavat suhteellisen suuren osan työn sivukuluina? Negatiivinen työtulovähennys voisi olla tähän vastaus.

16.49 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin aihe on ihan äärettömän tärkeä. Kun puhutaan vauvoista, niin katsoin juuri, että kun viime vuonna syntyi 50 000 vauvaa Suomeen, niin samaan aikaan eläkkeelle jäävien ikäluokkien koko on noin 110 000. Eli kyllä meidän täytyy ihan oikeasti olla huolissamme siitä, että Suomessa syntyvyyttä saataisiin nousemaan, ja silloin me tarvitsemme tietenkin hyvin laaja-alaisesti erilaisia toimenpiteitä perheiden tukemiseksi. Silloin toimeentulokysymykset on yksi oleellinen asia. Verotuksellisesti me olemme tehneet nyt mielestäni oikeita ratkaisuja: työtulovähennyksen keventämiseen nimenomaan pienituloisilla on käytetty 600 miljoonaa, se on ollut iso apu, ja myöskin perusvähennykseen, joka vaikuttaa sitten myöskin sinne tulonsiirtoihin, teimme nyt parannusta.

Mutta tätä, minkä otitte esille, mielestäni kannattaisi tarkastella sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Siinä täytyy tarkastella tulonsiirtoja, työtuloja, verotusta ja siitä kokonaisuudesta lähteä katsomaan, miten me pystymme parhaalla mahdollisella tavalla auttamaan ja tukemaan ja torjumaan lapsiperheköyhyyttä ja lapsiköyhyyttä ja sitä kautta estämään [Puhemies koputtaa] myös sitä ikävää syrjäytymistä.

16.50 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on jo yhteisesti todettu, Suomessa köyhien lasten osuus kaikista lapsista on todella huolestuttavassa kasvussa. Tilannetta ei yhtään ole helpottanut se, että kun on tehty näitä leikkauksia ja sosiaalietuuksiin indeksijäädytyksiä, niin kun esimerkiksi vielä vuonna 94 perhe sai kolmesta alaikäisestä lapsesta lapsilisää 513 euroa, niin vuonna 2019 tämä on enää 319 euroa. Lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila on tämän huolensa painokkaasti esittänyt ja esittänyt myös lapsiasiainvaltuutetun vuosikirjassa useita esityksiä lapsiperheiden köyhyyden poistamiseksi. Hän on esittänyt muun muassa, että toisen asteen koulutus tulisi säätää maksuttomaksi, varhaiskasvatusoikeus tulisi palauttaa kokopäiväiseksi kaikille lapsille ja kuntien tulisi käyttää täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea enemmän vähävaraisten perheiden harrastustoiminnan tukemiseksi. [Puhemies koputtaa] Mitä näistä toimenpiteistä hallitus voisi harkita ottavansa käyttöön?

16.51 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kuva suomalaisten lasten ja perheiden arjesta on toden totta jo aika pitkään jakautunut kahtia. On onneksemme isoin joukko perheitä, joilla perusasiat ovat hyvin: vanhemmuudessa riittää voimavaroja, ja perheen tilillä on riittävästi euroja, vaikka tiukkaakin saattaa olla. Ja sitten on se pienempi mutta erittäin monien ongelmien, taloudellisten ongelmien kanssa painiva joukko, josta me joudumme toteamaan, että meillä on lapsiperheköyhyyttä. Miten tähän on haluttu vastata? Tunnen tuon lapsiasiainvaltuutetun esityksen, sain sitä olla vastaanottamassa osaltani.

Ensinnäkin pidän erittäin tärkeänä, että kaikkein pienimmät äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat nousevat ensi vuoden alusta 80 euroa kuussa. Se on erittäin merkittävä teko köyhimpien perheiden toimeentulossa. Lisäksi, mitä tulee toisen asteen kustannuksiin

opiskelussa, kollega, ministeri Terho on tehnyt esityksen oppimateriaalilisästä opintotukeen, joka auttaa nimenomaan näihin kustannuksiin toisen asteen opinnoissa. Lisäksi lapsilisää on korotettu yksinhuoltajien osalta. — Muutaman kohdan mainitakseni näistä teoista, joita hallitus on tehnyt torjuakseen lapsiperheköyhyyttä.

16.52 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolmevuotiaan pojan isänä ensinnäkin haluan kannustaa kaikkia isiä käyttämään isyysvapaansa. Se on erittäin tärkeää, tukee äitiä ja naisia.

Julkisuudessa silloin tällöin nousee esiin keskustelu, kuinka nuoria naisia ei palkata kokoaikaisiin työsuhteisiin, koska pelätään mahdollisen raskauden tuomia kustannuksia. Vanhemmuuden kustannukset jakaantuvatkin erityisesti naisvaltaisille aloille, mikä on heikentänyt näiden alojen palkanmaksukykyä. Äitiyshän on mitä luonnollisin asia ja mitä tärkein asia tässä maailmassa. Meidän täytyy pystyä tässä parempaan. Hallitushan on tätä tukenut sillä tavalla, että olemme säätäneet 2 500 euron kertakorvauksen, joka maksetaan työnantajalle naispuolisen työntekijän perhevapaasta. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, mikä hallituksen toimesta on tehty. Siniset haluaisivat myös, että seuraavalla hallituskaudella pystyttäisiin nostamaan kotihoidon tukea, siitä huolimatta, että osa tämän salin puolueista ei sitä kannata. Arvoisa ministeri, kysyisinkin teiltä: Miten näette jatkon tältä osin? Olisiko esimerkiksi kotihoidon tuen korottaminen ratkaisu siihen, että yhä enemmän lapsia Suomeen saataisiin?

16.53 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidon tuki nykyisenä yhtenä palikkana, osana perhevapaita, on suosittu tukimuoto. Muistikuvieni mukaan noin yhdeksän kymmenestä perheestä käyttää sitä jossain mittakaavassa, harva koko kolmea vuotta, mutta pieninä osina muutaman kuukauden mittaan erittäin moni perhe. Jos perheiltä siis kysytään, tätä tukea pidetään tärkeänä.

Mutta aivan samoin kuin nostitte, edustaja Elo, kysymyksessänne esille isien hoitovastuun merkityksen sekä lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen osalta että naisten työmarkkina-aseman tasaamisen näkökulmasta, kannustan siihen ja totean, että uskon, että seuraavalla vaalikaudella Suomessa tehdään perhevapaauudistus — siitä tuntuu olevan laaja yksituumaisuus.

Mutta samalla on hyvä muistaa, että ei tarvitse odottaa perhevapaauudistusta. Meillä on nyt kiintiöitynä isille käyttöön 54 päivää perhevapaata, yhteistä aikaa oman pienen lapsen kanssa. Suomalaiset isät, käyttäkää tuota tukea.

16.54 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vauvan tulevaisuutta ennustaa se, kuinka laajat tukiverkot hänellä on ympärillään. Erityisen tärkeitä tukijoita vanhempien lisäksi ovat isovanhemmat. Kuitenkin meikäläisessä ydinperhekäsityksen ympärille perustuvassa järjestelmässä tuetaan hyvin vähän isovanhempien osallistumista lastenlastensa elämään. Juridinen suoja suhteen ylläpidolle on heikko, ja esimerkiksi päivähoitopalvelujen tai terveyspalvelujen saaminen useamman kunnan alueella, jotta isovanhempien luona oleskelu olisi helpompaa, ei ole mahdollista. Kysyisinkin: onko hallituksella mielessä mitään, millä isovanhempien asemaa pienten lasten elämässä voitaisiin helpottaa ja tukea?

16.55 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Täydentääkseni ministeri Orpon luomaa kuvaa Suomen väestön huoltosuhteesta: Vuonna 1948 Suomeen syntyi — jo nyt seitsemänkymppisiä, osa hyvinkin isovanhempien ikäisiä — 108 000 vauvaa. Nyt viime vuonna vauvoja syntyi 50 000. Moni on biologisesti isovanhempi, ja moni voisi myöskin haluta olla ikään kuin isovanhemman roolissa ilman biologista suhdetta. Siksi minusta on tärkeää, että me yhteiskuntana tuemme myös esimerkiksi vapaaehtoisjärjestöjä olemaan läsnä iäkkäämpänä suomalaisena, iäkkäämpänä kansalaisena pienten lasten elämässä, vaikka omaa biologista lastenlasta ei olisikaan.

Mitä tulee isovanhemmuuteen, teema on ollut vahvasti läsnä oikeusministeriön alla olevassa huolto- ja tapaamislaissa, jota nyt eduskunta käsittelee: miten erotilanteissa suhde isovanhempiin voitaisiin turvata. Koska lakia on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, tiedän, että nyt lakiin on kirjattu kohta, jonka mukaan on tärkeää ja velvoittavaa säilyttää ja ylläpitää muitakin tärkeitä ihmissuhteita kuin suhteita vanhempiin. Minusta tuon lain voi lukea tueksi ja turvaksi isovanhemmuudelle.

16.57 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Svenska folkpartiet vill göra Finland till världens barnvänligaste land. Vi tycker att vi har alla förutsättningar för det här. Då behövs en familjeledighetsreform och också en reform av småbarnspedagogiken, så att vi skulle kunna erbjuda alla barn som har fyllt tre år 20 timmar avgiftsfri småbarnspedagogik i månaden.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä presidentti Barack Obama on Suomessa, ja hän on ilmeisesti kertonut siellä, että hän on kertonut omille tyttärilleen, että Suomi on maailman onnellisin maa. Tämähän on hieno asia, mutta yhdessä voitaisiin tehdä Suomesta myös maailman lapsiystävällisin maa.

RKP:ssa me ajattelemme niin, että tarvitaan perhevapaauudistus ja tarvitaan myös panostuksia niihin perheisiin, joissa tällä hetkellä on se suurin huoli, elikkä yksinhuoltajaperheisiin pitäisi panostaa.

Arvoisa ministeri, tällä hetkellä meillä on tilanne, jossa yksinhuoltajalta, joka saa toimeentulotukea, otetaan pois lapsilisän korotus, yksinhuoltajakorotus. RKP:n mielestä tätä pitäisi purkaa. Sen yksinhuoltajakorotuksen pitäisi jäädä tilille. [Puhemies koputtaa] Mitä aikoo hallitus tehdä tälle asialle?

16.58 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lienee sosiaalipoliittisen keskustelumme yksi ikuisuusaiheista. Kun toimeentulotuen pitäisi olla viimesijainen tuki, siitä ei olisi syytä etuoikeuttaa mitään perusturvaa, kuten lapsilisää, mutta kun me kuitenkin tiedämme, että esimerkiksi yksinhuoltajain joukko ylikorostuu toimeentulotuen saajina tiukan taloudellisen tilanteensa vuoksi, niin tunnistan, että tämä lienee perusturvan ja viimesijaisen tuen välillä tyypillinen kysymys, joka pitää ratkaista sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa.

Mitä tulee muihin seikkoihin, joilla voidaan tukea juuri esimerkiksi yksinhuoltajaperheitä — tämän asian merkityksestä ajattelee myös hallitus hyvin samalla tavalla — niin pidän erittäin hyvänä, että varhaiskasvatusmaksuja vastaavasti opetus- ja kulttuuriministerin toimesta laskettiin merkittävästi ja 6 000 perhettä pääsi niin kutsuttuun nollamaksuluokkaan, maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Tuossa joukossa on varmasti yksinhuolta-

japerheitä ja pienituloisia kaikkein eniten, ja siksi tämä teko oli myös sosiaalipoliittisesti merkittävä.

Puhemies Paula Risikko: Tähän aiheeseen olikin hyvä päättää tämä kyselytunti. Nyt vain sanoista tekoihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Maria Lohelan vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 54/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 28.9.2018 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 28.9.2018 kello 10.

4. Hallituksen kirjelmä eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.00 **Mats Löfström r:** Ärade talman! Det hör inte till vardagen att riksdagen diskuterar ett lagstiftningsinitiativ från Ålands lagting. Senast det hände var år 2006 då lagtinget lämnade ett initiativ. Det initiativet handlade också om Europaparlamentsplatsen. Det här visar på frågans dignitet.

Sedan Finland och Åland blev medlem av Europeiska unionen år 1995 har frågan om en Europaparlamentsplats för Åland blivit en sten i skon på Åland då Åland inte har kompenserats direkt för den lagstiftningsbehörighet man gett bort till Bryssel.

Finland har i praktiken två parlament, riksdagen och Ålands lagting. Åland har ändå inte kompenserats på samma sätt som övriga landet med en egen direkt representation i Europaparlamentet. Det här initiativet kommer, om det godkänns, att ändra vallagen så att en av Finlands Europaparlamentariker i valet nästa vår skulle väljas från landskapet Åland genom att Åland skulle utgöra en egen valkrets. Det skulle kompensera Åland för den lagstiftningsbehörighet som Ålands lagting gav ifrån sig i och med EU-medlemskapet.

Sedan Europeiska rådets möte i juni har det varit klart att Finland får en extra parlamentsplats genom brexit. Europeiska rådets beslut att tilldela Finland en extra plats i nästa Europaparlamentsval ger oss en unik chans att tilldela Åland en parlamentsplats på ett sätt så att övriga antal mandat för de finländska rikspartierna hålls oförändrat på samma nivå som vid senaste EU-val.

Landskapet Åland har sedan Finlands inträde i EU konsekvent konstaterat behovet av en egen Europaparlamentsplats på grund av att landskapet inte kan kompenseras med samma inflytande i EU:s ministerråd. Lagmotioner i detta ärende har gjorts år 1994, 2007 och 2018 i tillägg till det förra initiativet av lagtinget år 2006.

Landskapet Ålands särställning grundar sig på internationell rätt och är helt unik i Europa. Det finns också jämförbara exempel på andra autonoma regioner i Europa i samma storleksordning som Åland som har eller har haft egen plats i Europaparlamentet. Grönland utgjorde en egen valkrets i Danmarks EU-val tills Grönland lämnade EU 1985. Den autonoma tysktalande regionen i Belgien med 70 000 invånare, som har ungefär samma procentuella befolkningsstorlek som Åland, har också en egen parlamentsplats. Grönland och den autonoma tyska regionen i Belgien visar att Ålands befolkningsmässiga storlek inte är något hinder för att Åland skulle få direkt representation i Europaparlamentet. I motsats till Danmark och Belgien har Finland ändå inte beslutit att ge ett av landets mandat i Europaparlamentet till Åland. Det kan vi ändra på genom detta initiativ, och genom detta initiativ kan vi se till att Åland får en plats som är konstitutionellt berättigad.

Ärade talman! Redan i regeringens proposition kring Finlands EU-anslutning poängterades Ålands särställning. För att kompensera att Åland även överlät lagstiftningsbehörighet till unionen beslöt man att förhandla om att Finland skulle få en ytterligare plats i Europaparlamentet som skulle tilldelas Åland. Genom detta beslut konstaterade dåvarande regering i praktiken att en åländsk representant i Europaparlamentet är konstitutionellt berättigad.

Frågan om en Åländsk parlamentsplats väcktes även år 2009 i samband med Lissabonfördraget. Regeringen försökte då förhandla fram en extra Europaparlamentsplats som skulle öronmärkas till Åland. Regeringen Vanhanen fattade också ett viktigt principbeslut i frågan som säger: ”Regeringen medverkar till att utveckla landskapets inflytande på arbetet i Europaparlamentet och fortsätter att i kommande förhandlingar på gemenskapsnivå om fördelning av parlamentsplatser hävda Ålands internationella särställning och självstyrande status.” Grundlagsutskottet har vid tidigare tillfällen fäst vikt vid detta principbeslut och har även ansett att det är viktigt med fortsatt diskussion på europeisk nivå om Ålands medinflytande i Europaparlamentet.

Statsminister Juha Sipilä har också uttalat sig i en kolumn i Helsingin Sanomat om att Åland måste höras gällande Finlands extra brexitplats. Vi är mycket tacksamma för att statsministern lyft upp frågan om Ålands påverkningsmöjligheter i Europaparlamentet, för frågan om en åländsk parlamentsplats kan lösas om den politiska viljan finns.

Grundlagsutskottet konstaterade redan år 2006 att det inte finns några konstitutionella hinder för att Åland skulle tilldelas en egen parlamentsplats. Grundlagsutskottet har konstaterat att frågan sist och slutligen är en politisk fråga.

Då Finland nu får en extra plats i Europaparlamentet skapas en unik möjlighet att verkställa tidigare principbeslut och säkerställa Ålands representation i Europaparlamentet utan att minska på antalet mandat som är tillgängliga för rikspartierna. Det är nu hög tid att ta den här chansen.

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan arkeen ei kuulu Ahvenanmaan maakuntapäivien tekemän lainsäädäntöaloitteen käsittely. Viimeksi näin on tehty vuonna 2006, kun maakuntapäivät jätti aloitteen. Myös kyseinen aloite koski edustajan paikkaa Euroopan parlamentissa. Tämä osoittaa asian merkityksen. Suomella on käytännössä kaksi parlamenttia: eduskunta ja Ahvenanmaan maakuntapäivät. Ahvenanmaa ei kuitenkaan ole saanut hyvitystä vastaavalla tavalla kuin muu osa maata eli suoraa edustusta Euroopan parlamentissa.

Eurooppa-neuvoston päätös antaa Suomelle ylimääräinen paikka seuraavissa europarlamenttivaaleissa tarjoaa meille ainutlaatuisen mahdollisuuden osoittaa Ahvenanmaalle parlamenttipaikka tavalla, joka säilyttää muiden valtakunnan puolueiden edustajanpaikat samalla tasolla kuin viime EU-vaaleissa.

Grönlanti muodosti oman vaalipiirin Tanskan EY-vaaleissa, kunnes Grönlanti jätti EY:n vuonna 85. Belgian itsehallinnollisella saksankielisellä alueella, jolla on 70 000 asukasta ja prosentuaalisesti lähes sama väestömäärä kuin Ahvenanmaalla, on oma parlamenttipaikka.

Kun Suomi nyt saa ylimääräisen paikan Euroopan parlamentissa, luodaan ainutlaatuinen mahdollisuus toimeenpanna periaatepäätös ja varmistaa Ahvenanmaan edustus Euroopan parlamentissa. Nyt on korkea aika tarttua tähän tilaisuuteen.

17.08 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin huomauttaa, että ei tämä mahdollisesti tuleva ylimääräinen paikka Suomelle ole mikään ylimääräinen paikka vaan se on tämänhetkisen aliedustuksemme kompensaatiota. Eli Suomella on tällä hetkellä liian vähän paikkoja, ja sen takia se yksi paikka meille sieltä kuuluisi, ellei niitä kaikkia brexitin myötä lähteviä paikkoja oteta kokonaan pois, niin kuin oikeastaan pitäisi.

Mutta tässä käsittelyssä olevassa kirjeessä Ahvenanmaan maakuntapäivät kylläkin mielestäni sujuvasti sivuuttaa sen oleellisen argumentin asiassa, että europarlamentaarikkopaikkajaossa tällainen pienen maakuntakeskuskaupungin kokoinen maakunta olisi suhteessa muun maan väkilukuun jopa viisitoistakertaisesti yliedustettuna europarlamentissa. On sinänsä hyvä asia, että Ahvenanmaalla on mahdollisuus osaltaan vaikuttaa EU-asioihin. Näen kuitenkin, että sen vaikuttamisen tulee tapahtua maakunnan väestön suhteessa oikealla painoarvolla. Myöskin keinoja vaikuttaa eduskunnan kautta voidaan kehittää ja parantaa ja niissä voidaan kenties huomioida paremmin myöskin alueen itsehallinto.

Tätä esitettyä ylimääräistä meppipaikkaa Ahvenanmaalle ei kuitenkaan voi tasapuolisuussyistä hyväksyä. Äänen on oltava samanarvoinen kautta koko Suomen valtakunnan.

17.09 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitan toki maakuntapäivien aloitetta, mutta yhdyn kyllä edustaja Mäkelän näkemyksiin siitä, että olisi aika erikoista, kun meillä tämä vaalijärjestelmä perustuu näihin vertauslukuihin, että me sivuuttaisimme tämän numeerisen vertausluvun näin totaalisesti. Kun täällä edustaja Löfström mainitsi, että meillä täällä Suomessa on kaikilla valtakunnallisilla puolueilla paikka, niin näinhän ei ole. Kristillisdemokraateilla on aina silloin tällöin ollut paikka Euroopan parlamentissa, ja siinä mielessä minun esimerkiksi olisi hyvin vaikea puoluejohtajana selittää omalle väelleni, jolla on yli 300 valtuutettua Hangosta Utsjoelle saakka ja maakuntavaltuutettuja suuri joukko ja eduskunnassa ryhmä, miksi me emme voisi tasaveroisesti vaaleissa olla kampailemassa tästä nyt tulevasta paikasta vaan se sivuutettaisiin automaattisesti sitä kautta, että se myönnettäisiin itsehallintoalueelle.

Edustaja Löfström sinällänsä ihan mielenkiintoisesti toi esille näitä itsehallintoalueita Euroopassa, joissa paikat on kiintiöity, mutta täytyy muistaa, että nämä ovat aina sidoksis-

sa näihin vaalijärjestelmiin, jotka kulloisessakin maassa ovat. Esimerkiksi tämä Belgian mainittu paikkajako: vaalijärjestelmäkin on koko lailla erityyppinen. Siinä mielessä täytyy kyllä muistaa se, että jokaisessa maassa on ollut oma tapansa jyvittää näitä paikkoja ja myöskin katsoa se, että jokaisella äänellä olisi sama tasapainoinen ja tasa-arvoinen painoarvonsa tässä vaalijärjestelmässä. Meidän vaalijärjestelmämme on tämäntyyppinen, ja siinä mielessä katson, että tätä ei voida lähteä muuttamaan tällä tavoin.

Muutoinkin täytyy sanoa, että näissä 73 paikassa, jotka nyt sitten vapautuvat tuolta brexitin myötä, ei sinällänsä ole todellakaan kyse lisäpaikoista. Muistan edellisellä vaalikaudella, kun suomalaiset mepit siellä yhdessä kamppailimme sen edestä, kun uusia jäsenmaita tuli mukaan, että emme menettäisi paikkoja entisestään. Elikkä voi sanoa, että silloin viime kerralla tässä paikkojen uudelleenjaossa Suomi pystyi torjumaan sen, että olisimme menettäneet enemmän paikkoja, mutta että silloinkin oli uhkana se, että olemme reilusti aliedustettuina, ja nyt tällä korjataan sitä, että olemme lähempänä sitä paikkamäärää, mikä meille väkiluvun perusteella kuuluu.

17.12 **Simon Elo sin:** Arvoisa rouva puhemies! Britannian EU-eron myötä tosiaan 73 europarlamentaarikkoa, brittiä, poistuu parlamentista ja sitten näistä 27 paikkaa jaetaan 14 jäsenmaalle ja niistä näillä näkymin yksi sitten Suomelle. Tässä onkin tullut esiin se, että tämän uudelleenjaon tarkoitus on tietysti tasoittaa meppiedustuksen suhteellisuutta jäsenmaiden välillä. Siinä mielessä ei ole sinänsä yllätys, että Suomen hallitus suhtautuu tällaiseen esitykseen positiivisesti. Ahvenanmaan maakuntahallitus ja maakuntapäivät ovat tietysti vuosia kampanjoineet sen puolesta, että meppipaikka, tällainen kiintiöpaikka, Ahvenanmaalle tulisi. Heitä on myös useamman hallituksen aikana tästä asiasta sinänsä asianmukaisesti kuultu.

Jos ajattelee tätä uusjakoa, niin sen jälkeen Suomen osuus yhdelle meppipaikalle olisi 390 000 asukasta — ja nämä ovat nyt niitä oleellisia lukuja. Suhteellisesti pienintä väestöä kaikista valtioista EU:ssa edustaa Malta, jonka kuudella euroedustajalla on kullakin 72 000 maltalaista takanaan. Mahdollinen Ahvenanmaan meppi edustaisi vajaata 30 000:ta ihmistä. Jo pelkästään nämä luvut kertovat, että tässä asiassa ei tällaista muutosta voi tehdä kuin mitä Ahvenanmaan maakuntapäivät tässä esittää.

Tässä edustaja Löfström vetosi myös pääministeri Matti Vanhasen aikanaan vuonna 2009 tekemään lupaukseen siitä, että tätä lisäpaikkaa mietittäessä otetaan huomioon myös Ahvenanmaan asema. Minusta sen Ahvenanmaan aseman sinänsä voi ottaa sentyyppisesti huomioon kuin mitä edustaja Mäkelä tässä toi esille: täällä eduskunnan työskentelytavoissa ja monissa muissa kysymyksissä, mitkä liittyvät EU:n päätöksentekoon Suomen näkökulmasta. Mutta en voi sanoa, että silloisen pääministeri Matti Vanhasen tekemä lupaus sitoisi Sinistä tulevaisuutta puolueena, sinistä eduskuntaryhmää tai edes tätä hallitusta tekemään sellaista päätöstä, että Ahvenanmaa saisi omaa kiintiömeppiä.

17.14 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minusta nämä kaikki Britannian parlamenttipaikat olisivat saaneet jäädä pois. Miksei niitä kaikkia lakkautettu? Vielä kiinnitän huomiota myöskin siihen, että vielä toissa vuonna, vaikka oli brexit tiedossa jo silloin, parlamentissa lisättiin 70 parlamenttiryhmien työntekijää. ALDE-ryhmä vastusti, mutta EPP ja sosiaalidemokraatit sen ajoivat lävitse. Mielestäni ei ollut mitään perusteita paisuttaa sitä hallintoa tuolla tavalla.

Kävinkin viime kesänä Ahvenanmaalla, edustaja Löfström siellä osin isännöi ja erittäin hyvin. Ahvenanmaallahan on oma erityisasemansa, maakuntapäivät, siis toinen parlamentti. Olen varmaan tässä vähemmistössä — minä en näkisi sitä huonona asiana, vaikka Ahvenanmaalle annettaisiin tämä paikka. Siis eihän politiikka ole yksin matematiikkaa, onhan siinä paljon muutakin. On myöskin niin, että edustaja Löfström täällä ottaa osaa kaikkiin valtakunnan asioihin, niinhän se Ahvenanmaalta valittu meppikin edustaisi tavallaan koko Suomea myöskin, niin kuin kaikki parlamentin jäsenethän itse asiassa edustavat Euroopan kansoja eivätkä mitään jäsenmaata. Kyllä minusta edustaja Löfströmillä ja Ahvenanmaalla on pointti tässä esityksessä ja sitä on syytä vakavasti harkita.

17.16 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olin muutama viikko sitten lakivaliokunnan matkalla mukana Ahvenanmaalla, ja siinä tilaisuudessa oli mahdollisuus tavata paikallisia poliitikkoja. Pääasiallinen keskustelu liittyi itsehallintolain uudistukseen, mutta keskustelimme toki myöskin tästä nimikkomeppiasiasta. Heiltä saamani tiedon mukaan olen ymmärtänyt niin, että erityisesti merenkäynti, maanviljelys, verot ja esimerkiksi nuuskakysymys ovat sellaisia, jotka heitä ovat hiukan harmittaneet, ja he haluaisivat nimenomaan näihin kysymyksiin vaikuttaa. Myöskin kysyin sitten lisää, että eikö Suomi sitten ole tarpeeksi ajanut Ahvenanmaan kysymyksiä, jotka heille ovat tärkeitä, ja he kyllä sanoivat, että kyllä on ajanut mutta että yksi ongelma on se, että EU ei ota huomioon alueita ja se puhuu ainoastaan maista ja maiden äänellä. He haluaisivat muuttaa tätä tilannetta.

Itse olen sitä mieltä, että Ahvenanmaalle ei tulisi suoda nimikkomeppiä. Yksi syy on se, että siellä on vajaat 30 000 ihmistä ja jos katsotaan jo vaikkapa pääkaupunkiseudun yksittäisiä alueita, niin Espoossa esimerkiksi Leppävaarassa yksinään on enemmän ihmisiä kuin Ahvenanmaalla. Aivan kuten edustaja Ala-Nissilä tuossa totesi, tietenkään tämä kysymys ei ole pelkkää matematiikkaa, mutta olen kuitenkin sitä mieltä, että meidän suomalaisten edustajien, jotka tulevat valituksi sinne Brysseliin, tulee entistä pontevammin ottaa huomioon myös Ahvenanmaan kysymykset, mutta erillistä edustajaa nimenomaan sieltä valittuna emme tarvitse.

17.18 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade fru talman! Det här är för Åland en viktig fråga, och jag tycker också att det är en fråga som vi har orsak att ta på största allvar här i Finlands riksdag. Det handlar i slutändan om politisk vilja, och för svenska folkpartiets del är det alldeles klart att vi anser att det nu när den här möjligheten ges — det kommer ytterligare ett mandat till Finland — vore på sin plats att ge Åland det här mandatet. Det är lite trist att höra att här finns så många som tycker annorlunda.

Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä on nyt poliittisesta tahdosta kyse. Ei voida verrata Ahvenanmaata johonkin Helsingin kortteliin tai kaupunginosaan eikä Espoon kaupunginosaan, ei voida verrata Ahvenenmaata minun kotikuntaani tai Pietarsaaren seutuun, vaikka siellä asuu enemmän ihmisiä kuin Ahvenanmaalla. Ahvenanmaa on eri asia. Ahvenanmaalla on itsehallinto.

Vuosien varrella on syntynyt sellainen kuva, että valtiovalta tulee tekemään kaikkensa, jotta Ahvenanmaa jonain päivänä voisi saada paikan EU-parlamentissa. Nyt näyttää siltä, että näin ei käytännössä tule käymään. Se on valitettavaa. Toivoisin, että edustajakollegat tässä salissa voisivat ajatella asian uudelleen ja miettiä, että me olemme yksi ja sama kansa. Meillä on yksi itsehallintoalue. Se on Ahvenanmaa, ja heitäkin pitää huomioida. On

myös ollut niin, että ainakin pääministeri on viitannut siihen, että hän haluaa kuunnella ja haluaa myös yrittää nyt tehdä tämän asian osalta sen, mitä hän pystyy. — Ja olen tässä iloinen edustaja Ala-Nissilän puheenvuorosta. Toivoisin, että saisin kuulla lisää sellaisia puheenvuoroja.

17.20 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det är mycket sällan som Ålands lagting lämnat den här typens initiativ till riksdagen, och det visar vikten av den här frågan. Ledamot Essayah tog riktigt upp att kristdemokraterna för tillfället inte har någon parlamentariker i Bryssel. Det jag konstaterade i mitt anförande var att genom brexitplatsen så blir det en extra plats, och därför finns det lika många tillgängliga platser till riksdagspartierna helt enkelt, också om Åland skulle få en öronmärkt plats, så det finns samma möjlighet för kristdemokraterna att tävla om platserna på samma sätt som för andra partier.

Ledamot Essayah tog också upp valsystemet i Belgien och det är helt riktigt att det är annorlunda än i Finland, men Danmarks valsystem är inte annorlunda än Finlands. Danmark har samma valsystem som Finland och där utgjorde Grönland en egen valkrets i Danmark ända fram till att Grönland lämnade EU 1985.

Det här handlar dock inte egentligen om befolkningsunderlag, som vi har fokuserat mycket på här i debatten. Det här handlar om principer, och principen är den att lagtinget har, precis på samma sätt som riksdagen, gett bort lagstiftningsbehörighet till Bryssel men utan att få någon direkt kompensation för den saken, utan direkt representation i Europaparlamentet.

Precis som ledamot Kauma sade så är det inte möjligt för Åland eller autonoma regioner att få direkt representation i EU:s ministerråd. EU:s ministerråd talar enbart med huvudstäder, och just av den anledningen är den här frågan så oerhört viktig för Ålands del, för det här är egentligen den enda möjligheten för ett autonomt område att få direkt representation i ett EU-organ. Därför gjorde man så i Danmark gentemot Grönland, därför har man gjort så i Belgien gentemot den tysktalande autonoma regionen och därför borde man göra det också i vårt land och öronmärka en plats till Åland för att säkerställa att ålänningarna får sin röst hörd direkt i Europaparlamentet.

17.24 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Löfström täällä viittasi useaan kertaa ylimääräiseen tai lisäpaikkaan. Mielestäni tässä ei ole kyse siitä, vaan aivan niin kuin toin tuossa esille, Suomella on ollut ikään kuin aliedustusta. Todellakin viime kaudella kamppailimme sitä menetystä vastaan, ettei Suomi joudu luopumaan yhdestä paikasta, ja silloin onnistuimme siinä. Jos katsoo Viroa, Maltaa, muutamaa muuta pientä jäsenmaata, siellä on taattu se vähimmäismäärä, 6 paikkaa. Siinä mielessä väkilukuun nähden me nyt ikään kuin saamme sen, mikä meille kuuluu, ja siinä mielessä ei voi ajatella, että olisi nyt joku ylimääräinen paikka ja sen voisi antaa jollakin muulla kiintiöjärjestelmällä pois.

Tämä Grönlanti-esimerkki on tietysti siinä mielessä vähän huono, että voi kysyä, johtaako se sitten siihen, että alue haluaa nimenomaan irtautua EU:sta. Grönlannilla tämä paikka oli, ja se johti sitten siihen, [Puhemies koputtaa] että he halusivat ainoana alueena ennen brexitiä erota EU:sta.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

17.25 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Yhdyn edustajien Mäkelä ja Essayah näkemyksiin siitä, että puheena oleva mahdollinen lisäpaikka europarlamenttiin tulee jyvittää koko maan kiintiöön, koska kyse on tosiaan pitkälti Suomen väkilukuun suhteutetun aliedustuksen korjaamisesta. Edustaja Mäkelä toi aiemmin esille, että mikäli Ahvenanmaan maakuntapäivien esitys toteutettaisiin, olisi suhteellinen edustus Ahvenanmaan ja Manner-Suomen välillä noin 15-kertainen eli todella suuri. Asiaa puntaroitaessa on tietysti huomioitava erittäin monia näkökohtia, mutta eräs kaikkein tärkeimmistä on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, ja tässä korostan nimenomaan tätä yhtäläisyyttä. Jokaisen vaaleissa annetun äänen on oltava niin samanarvoinen kuin mahdollista, mihin on pyritty ja pitkälti päästykin esimerkiksi eduskuntavaalien vaalipiirijakoa suunniteltaessa.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen hieman myös keskustan edustaja Ala-Nissilän näkemyksiä siitä, että Ahvenanmaan maakuntapäivien esitys tulisi hyväksyä siksi, että kyseessä ei ole pelkkä matematiikka. Luonnollisesti asia on niin, että tähän sisältyy monia muitakin näkökulmia, mutta kuitenkin täytyy huomioida, että siihen sisältyy myös sitä matematiikkaa. Asiaa ratkaistaessa täytyy näet muistaa, että lisäpaikan myötä koko Suomessa eurovaalien piilevä noin 6 prosentin äänikynnys laskisi edes hieman ja sitä kautta pienemmilläkin puolueilla olisi nykyistä parempi mahdollisuus saada edustajansa europarlamenttiin, ja se olisi mielestäni aivan omiaan vahvistamaan kansanvaltaa.

17.27 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymyshän liittyy hyvin läheisesti Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistukseen. Olen itse istunut Ahvenanmaa-komiteassa hyvin pitkään ja tiedän, että komitea on tehnyt paljon töitä. Se, mikä ehkä oli hämmentävää siinä, oli se, että siellä oli vastakkaisia mielipiteitä monista asioista — niin kuin aina silloin tietenkin on kun tehdään — ajateltiin asioita eri tavalla, että mikä olisi hyvä meille ahvenanmaalaisille, tehdäänkö näin päin vai tehdäänkö noin päin. Tämä itsehallintolain kokonaisuudistus ei liene vieläkään ihan valmis. Edellinenhän valmistui vuonna 1991, elikkä siinä laissa ei luonnollisestikaan ole voinut olla mukana näitä unionin asioita, vaan ne on käsiteltävä myöhemmin.

Tästä asiasta keskusteltiin silloin vuosina 13, 14, 15 paljon komitean kokouksissa, ja silloin kantamme oli se, että itsehallintoalueella ei voi olla omaa suoraa edustusta EU:n alueella. Mutta pidimme jo silloin tärkeänä sitä, että Ahvenanmaan maakunnalla täytyy olla suorat yhteydet ja täytyy olla mahdollisuus osallistua keskusteluihin, joita käydään unionin tasolla sellaisista asioista, jotka koskevat Ahvenanmaan maakuntaa.

Minun mielestäni tämä yhteys on semmoinen, josta pitää pitää tiukasti kiinni. Elikkä vaikka me olemme se yhteinen Suomi ja me olemme se emämaa, niin me emme saa kävellä ahvenanmaalaisten yli, vaan ahvenanmaalaisilla täytyy olla oikeus tuoda omat asiansa esille myöskin silloin, kun unionissa hoidetaan asioita. Se voi olla, että se joskus vähän kirpaisee meitä, mutta siltikin on hyvä neuvotella asioista ja pitää neuvotteluyhteys. Nyt olisi kovin mielenkiintoista tietää, mitä tuossa komitean paperissa tästä sanotaan. En ole niin tarkkaan seurannut, mutta tiedän toki, että nyt te teette tämän esityksen tästä. Mielenkiintoista katsoa, mihinkä suuntaan tämä menee. Lupaanpa kyllä perehtyä asiaan paremmin.

17.29 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun tuli puhetta tämän asian käsittelystä noin ylipäänsäkin ja pääministeri Sipilän toiminnasta ja lausunnoista tähän asiaan liittyen, niin siitä pari kommenttia. Ensinnäkin se, että pääministeri joidenkin näkemysten mukaan luisti vähän turhan nopeasti siitä Suomen kannasta, että nämä Britannian eron myötä pois-

tuvat meppipaikat poistuisivat, ja myöntyi siihen, että niitä paikoin ja osittain säilytetäänkin, oli varsin kyseenalaista, koska ymmärtääkseni Suomen tarkoitus oli se, että Britannian ero, brexit, poistetaan sellaisenaan EU:sta kaikilta tasoilta.

Tässähän ei ole kysymys niin valtavan suuresta asiasta, vaan enemmän näiden meppipaikkojen periaatteesta, mutta samalla voi kysyä, että jos nyt tässä annetaan periksi, niin annetaanko periksi sitten siinä, että EU ei pysty karsimaan budjettiaan, bkt-osuus muuttuu 1 prosentista ylöspäin 1,1 prosenttiin. Ne ovat jo suuria asioita, ja tuleeko tämä moraalikato, mikä tässä meppipaikka-asiassa on nähtävissä, sitten näihin todellisiin oikeisiinkin asioihin? Se on erittäin mielenkiintoinen kysymys, miten tämä tulee menemään.

Ja se, että pääministeri menee lupaamaan julkisuudessa — ei ehkä suoraan lupaamaan, mutta vihjaamaan voimakkaasti — että tällainen paikka voisi olla Ahvenanmaalle tulossa, niin millä mandaatilla hän sen itse asiassa tekee? Eikö tämä ole eduskunnan päätettävissä oleva asia eikä hallituksen? Olisin toivonut, että pääministeri olisi nyt täällä eduskunnassa vastaamassa näihin kysymyksiin ja siihen, pitääkö linja vai vatuloidaanko tämäkin asia.

17.31 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det är lätt att fastna i en diskussion som bara handlar om befolkningsunderlag, att vissa städer har lika mycket befolkning och att Malta har väldigt få personer, få väljare som representerar varje mandat, och att Estland har samma sak och att Finland redan nu är underrepresenterat. Men hela systemet heter degressiv proportionalitet, och titta till exempel på Frankrike, där varje ledamot representerar 800 000 invånare, så man kan inte rakt av säga att det här är fel eller inte är fel. Det här är systemet som finns i hela Europa.

När det ännu gäller Grönland och de självstyrda områdena i Danmark så har Danmark två självstyrda områden, Färöarna och Grönland. Färöarna blev aldrig medlem av Europeiska unionen, men Grönland blev det och lämnade sedan Europeiska unionen, men det är en separat diskussion kring hur de självstyrda områdena i Danmark har hanterat saken. Huvudsaken är här själva principen att Grönland var representerat i Europaparlamentet så länge man var medlem. I Finland, när Finland blev medlem av Europeiska unionen, ordnades det två folkomröstningar, en i hela landet och en enbart på Åland för att också besluta om Åland skulle bli en del av Europeiska unionen.

Det är också viktigt att poängtera att den här diskussionen och lagtingets initiativ inte handlar om någon kritik mot Finlands nuvarande Europaparlamentariker eller tidigare Europaparlamentariker, mot hur de har skött Ålands frågor och andra frågor. Det är absolut ingen kritik, utan de här ledamöterna vi har haft har företrätt Finland och Åland på ett mycket gott sätt. Det handlar inte heller om någon kritik mot statsförvaltningen, att staten och ministerierna skulle ha skött de här frågorna dåligt, utan det handlar om att ha representation för den lagstiftningsbehörighet som Åland gav bort när man blev medlem av Europeiska unionen. De här frågorna som man gav bort lagstiftningsbehörigheten från var inte riksdagens ärenden, de var lagtingets ärenden, och de här sakerna bereddes aldrig på ministerier utan de bereddes i landskapets egen förvaltning, och det är den lagstiftningsbehörigheten som den här platsen skulle vikas för och representera, och det är viktigt att poängtera den saken.

17.35 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Löfström on erinomaisesti edustanut Ahvenmaata suuressa valiokunnassa, ja minusta on tärkeää huomioida se, millä tavalla meidän kansallinen parlamentti huomioi sen, että suuressa valiokunnassa on kiin-

tiöpaikka Ahvenanmaan edustajalle, koska on tärkeää, että kaikessa siinä EU-asioitten käsittelyssä, mitä tässä talossa tapahtuu, Ahvenanmaalla on se oma paikkansa, ja tietenkin se tulee ihan sieltä perustuslaista ja lainsäädännöstä itsehallintoalueesta. Toki joka ikisessä niin sanotussa U-kirjeessä tai ylipäätänsä EU-asioissa katsomme, mitkä ovat vaikutuksia Ahvenanmaahan. Se käydään automaattisesti läpi. Siinä mielessä voisi sanoa, että ainakin neuvoston puolella — missä sitten kansallisesti tämä edustaminen tapahtuu maitten kautta, niin kuin täällä esille on tullut — on äärimmäisen hyvin jokaisessa käsittelyssä huomioitu se, miten lainsäädäntö vaikuttaa Ahvenanmaahan, onko siinä jotain erityispiirteitä, mitkä tulisi ottaa huomioon. Todellakin, niin kuin tässä totesin, Ahvenanmaa on saanut erinomaisen ja ahkeran edustajan, joka on kyllä paikalla valiokunnan kokouksissa ja varmasti katsoo näitä asioita myöskin siitä näkökulmasta.

Vielä puuttuisin tähän Maltan, Viron ja näiden pienimpien jäsenmaitten paikkamäärään. Aikoinaan kun tätä asiaa kysyin ja kysyin perustelua sille, että miksi juuri kuusi paikkaa, miksei joku muu lukumäärä, ja että mistä tämä on lähtenyt, että katsotaan, että on tärkeää, että on useampia paikkoja, niin perustelu, mikä minulle kerrottiin, oli se, että siksi, jotta olisi mahdollista varmistaa, että useampia puolueita on edustamassa kyseistä maata. Ajattelen Suomen 14:ää paikkaa ja sitä, jos tämä äänikynnys hivenen laskee: juuri se ajatus voidaan siihen liittää, että on tärkeää, että mahdollisimman monista erilaisista poliittisista puolueista olisi edustus myöskin Euroopan parlamentissa. Ja kun puhumme aina tästä legitimiteetistä — siitä, että mikä on se legitimiteetti, millä koko tämä EU-järjestelmä toimii — niin jos meillä on se tilanne, että on vain muutamista tai harvoista puolueista edustusta, niin silloin kyllä voi sanoa, että iso osa kansalaisista kokee, ettei ole edustajaa siellä parlamentissa. Sen tähden on niin tärkeää, että myöskin numerollisesti pidämme huolta siitä.

Tietysti täytyy sanoa, että itsekin vähän ihmettelin näitä silloisen pääministeri Vanhasen ja nykyisenkin pääministerin ulostuloja. Ikävä kyllä kävi mielessä se, että jos Ahvenanmaa saisi tämän meppipaikkansa, niin todennäköisesti se olisi siellä samassa ryhmässä, missä RKP on tällä hetkellä, elikkä ALDE-ryhmässä. Toivottavasti siellä taustalla ei ole mitään tämäntyyppisiä ajatuksia siitä, että tämä paikka olisi ikään kuin automaattisesti myöskin sitten näissä eurooppalaisissa puolueissa ALDE-ryhmän paikka.

17.38 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Bara för att kommentera också stora utskottet: det är precis som ledamot Essayah säger, och kristdemokraterna har också en alldeles utmärkt representant i stora utskottet, så vi har ett gott samarbete, det kan tilläggas här. Men den här platsen, kvotplatsen om man säger så, som Åland har i stora utskottet, kom just på grund av att man inte fick en parlamentsplats i tiden. Då fick man en åländsk plats i stora utskottet. Man har närvaranderätt och yttranderätt men inte rösträtt i utskottet. Men precis som både jag och ledamot Essayah vet så är tidtabellen i stora utskottet alltid väldigt kort. När vi får frågorna till stora utskottet så har vi ibland bara två eller tre veckor tid att ge vår åsikt. Europaparlamentet kan jobba med en helt annan framförhållning i de här frågorna.

Avslutningsvis vill jag hålla med det ledamot Essayah sade om legitimitet, för det är just precis det som den här frågan handlar om, legitimiteten från Ålands sida när man har gett bort lagstiftningsbehörighet och känner att den inte är representerad direkt nu i Europaparlamentet. Det är precis just ordet legitimitet som den här frågan handlar om, och därför skulle vi ha en möjlighet att nu ordna den legitimiteten genom att genom det här initiativet se till att Åland blir en egen valkrets i nästa Europaparlamentsval.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

5. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2018
Kertomus K 19/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

17.41 **Mika Raatikainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksen luvun 3 otsikko on ”Hyvän hallinnon ja valtion taloudenhoidon perusta on läpinäkyvyys ja sääntöjen noudattaminen”, ja samassa luvussa on kappale koskien yliopistojen valtionrahoitusta ja teksti: ”Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi varmistua siitä, että eduskunnalla on valtion talousarviosta päättäessään käytössään oikeat ja riittävät tiedot siitä, miten valtion talousarviosta maksettava tutkimusrahoitus tosiasiallisesti kohdentuu yliopistoissa.” Luvussa 4 tarkastustoiminnan kehittämisen painopisteistä mainitaan, että viraston tieteellinen neuvosto on arvioinut menetelmien laatua ja tarkastustoiminta on koettu laadukkaaksi, olennaiseksi ja luotettavaksi. Luvussa 5 todetaan, että ”tarkastusvirasto varmistaa riippumattoman tarkastustyön avulla, että valtion varoja käytetään tarkoituksenmukaisesti ja talousarvion mukaisesti” ja että ”tarkastusvirasto toimii eduskunnan yhteydessä riippumattomana valtionhallinnosta”.

Miksi haluan nostaa nämä seikat vuosikertomuksesta? Avainasioina siis läpinäkyvyys, hyvä hallinto, se, että eduskunnalla tulee olla käytössään oikeat ja riittävät — ja korostan sanaa ”riittävät” — tiedot asioista, ja se, että tarkastusvirasto toimii eduskunnan yhteydessä riippumattomana valtionhallinnosta. Nostan nämä seikat esiin siksi, että koen, etteivät laatuvaatimukset ole aina toteutuneet aivan kaikilta osin, ja toivon, että jatkossa asiat hoidetaan avoimemmin lain sallimissa puitteissa.

Kerron nyt esimerkin siitä, miten asioiden ei tulisi mennä:

Eduskunnan tarkastusvaliokunta kävi läpi muun muassa liikenneministeri Anne Bernerin ja Finavian johdon toimia koko syksyn 2016 ja alkukevään 2017. Ennen eduskunnan tarkastusvaliokunnan selvitystä Valtiontalouden tarkastusvirasto teki Finaviaan sekä tuloksellisuustarkastuksen että laillisuustarkastuksen. Tarkastukset paljastivat epäkohtia sekä yhtiön päätöksenteossa että sen valvonnassa. Mietinnössä todettiin, että liikenne- ja viestintäministeriö puuttui valtionyhtiön operatiiviseen toimintaan kyseenalaisella tavalla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mukaan liikenneministeriön toiminta ei ollut syksyllä 2015 vakiintuneen omistajaohjauksen käytännön mukaista. Johdannaiskaupoissa oli tapahtunut selkeitä virheitä ja riskinottoa, joka ei kuulu valtionyrityksen periaatteisiin. Liikenneministeri Anne Berner oli tällöin vastuussa omistajaohjauksesta.

Pyysin syksyllä 2016 erillisellä tietopyynnöllä käyttööni Valtiontalouden tarkastusvirastosta laillisuustarkastukseen liittyvän taustamuistion kokonaisuudessaan, koska osa muistion tiedoista oli salattu. En pyynnöistäni huolimatta saanut muistion salattuja osia.

VTV perusteli tietojen antamatta jättämisen julkisuuslakiin vedoten. VTV salasi muistiosta sivukaupalla kohtia, jotka koskivat muun muassa Finavian hallituksen päätöksentekoa, hallituksen jäsenten keskusteluja, yhtiön käyttämien asiamiesten kommentteja, valtio-omistajan toimintaa ja Finavian yhteistyö- ja sopimuskumppaneiden nimiä. Muistiosta salattiin myös tietoja, jotka koskivat yksittäisten yhtiön työntekijöiden tai luottamushenkilöiden toimia ja tarkastusviraston niihin kohdistamaa kritiikkiä. Myöhemmin muistio toimitettiin kokonaisuudessaan tarkastusvaliokunnan käyttöön, mutta salaiseksi leimattuna.

Muistio on tarkin kuvaus siitä, miten liikenne- ja viestintäministeri Anne Bernerin ministeriö ohjasi Finaviaa tilanteessa, missä selvitettiin yhtiön vuosina 2009—2011 tekemien johdannaiskauppojen purkamisen seurauksena 34 miljoonan euron tappioihin johtanutta ja sen jälkeistä päätöksentekoa. Salaamisessa lienee osaltaan ollut kyse siitä, että haluttiin suojata julkisuudelta henkilöitä, jotka olivat olleet tehtäviensä vuoksi mukana Fin avia-sopassa.

Valitin salauspäätöksestä hallinto-oikeuteen, joka päätti tämän vuoden maaliskuussa, että Valtiontalouden tarkastusviraston eli VTV:n muistio on täysin julkinen Finavian hallituksen päätöksentekoa ja hallituksen jäsenten keskusteluja myöten, kuten olin vaatinutkin. Hallinto-oikeus katsoi, ettei kyseisten tietojen salassapidolle ollut säädettyä perustetta ja kyse on ollut VTV:n Finaviaan lain nojalla kohdistamasta laillisuustarkastuksesta, jossa tarkastettavana on ollut omistajaohjauksen ohella myös yhtiön toiminta. VTV ei valittanut päätöksestä.

Pidän erikoisena asioiden salaamista, koska olin tietoja pyytäessäni sekä kansanedustaja että Finavian johdannaiskauppoja käsittelevän tarkastusvaliokunnan jäsen. Tässä ominaisuudessa minulle olisi pitänyt suoda erityisen laaja tiedonsaantioikeus. Perustuslain mukaan eduskunnalla on oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvittavat tiedot ja kansanedustajalla on oikeus saada viranomaiselta tämän hallussa olevia edustajantoimen hoitamiseksi tarpeellisia tietoja. On hyvä, jos VTV nyt on huomannut tämän ja noudattaa jatkossa tätä avoimuusperiaatetta hieman paremmin. Näen koko vyyhdin ongelmallisena myös kansalaisen kannalta, koska kyse on päätöksenteon avoimuudesta ja yhteisistä rahoista, joita hävisi yli 30 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa, että myös vallankäyttäjien tulee noudattaa oikeuden päätöksiä. Niille ei voi viitata kintaalla. Viranomaisten lainkäytön oikeellisuutta tulee valvoa, ja oikeuden päätöksiä on noudatettava. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus sinänsä on hyvin rakennettu ja tehty. — Kiitos.

17.46 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää tässä laajassa kertomuksessa huomiota yhteen yksityiskohtaan, nimittäin ehdolliset vastuut, joista sanotaan sivulla 16 osittain seuraavaa: ”Ehdolliset vastuut piilevät usein yksityiskohdissa. Esimerkiksi liittyessään kansainvälisen järjestön jäseneksi valtioiden tulee saattaa voimaan järjestöä koskevat valtiosopimukset. Niiden myötä jäsenvaltiot sitoutuvat kantamaan vastuuta järjestöjen jo olemassa olevista velvoitteista, kuten eläkkeistä. Tarkastusviraston Valtion vastuusitoumukset kansainvälisissä yhteisöissä -tarkastuksen mukaan järjestöihin liityttäessä ei ole kiinnitetty huomiota taloudellisiin vaikutuksiin eikä arvioitu liittymisestä saatavia hyötyjä suhteessa kokonaiskustannuksiin. Myöskään sitä, kuinka vastuut jakaantuvat jäsenmaiden kesken järjestöistä mahdollisesti erottaessa, ei ole arvioitu läpinäkyvästi.” Näin siis sanoo virkamiesselvitys, ja tämä on harvinaisen selvää tekstiä. Miten tämän saisi nyt vielä sitten ymmärrykseen poliitikoillekin? Siinä on huomattavasti parempi kysymys. Tässä kuitenkin

on alla kuvio, jossa kerrottaan käppyrässä näiden kyseisten vastuiden kehittymisestä vuosina 2005—2017. Valtiontakaukset ovat nousseet 9 miljardista 51 miljardiin, joka menee hyvin lähelle valtion vuosibudjettia. Eli puhutaan miljardiluokan kysymyksestä, ja sen asian hoitaminen on ollut näin leväperäistä. Kuinka näin voi olla?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 26/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.48 **Satu Taavitsainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Aivan aluksi totean, että otin ilolla vastaan Etelä-Savon kauppakamarista kirjeen, jossa he kertoivat myönteisen kantansa tähän lakialoitteeseen. He kirjoittavat näin: ”Hyvä kansanedustaja Satu Taavitsainen, Mikkelin kauppakamariosasto kannattaa lakialoitetta, jossa yrityssaataviin kohdistuvat perintäkulut saatetaan samalle tasolle kuin ne ovat kuluttajasaatavien kohdalla.”

Meillä on nyt lähetekeskustelussa siis tekemäni lakialoite laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta. Kiitos teille kaikille kansanedustajille, jotka allekirjoititte tämän. Meitä on yhteensä 48. Myös Suomen Yrittäjät tukee tätä lakialoitetta.

Lakialoitteessa esittämämme muutos merkitsisi sitä, että myös yrityksille kohdistuvien laskujen perintäkuluille asetettaisiin katto. Tällä hetkellä perintäkuluja rajoittava sääntely koskee vain kuluttajia. Esitämme lakialoitteessa, että yritysten perintäkulujen enimmäismaksut säädettäisiin samantasoisiksi kuluttajasaatavien kanssa. Näin on Ruotsissakin.

Tässä lakialoitteen kirjoittamisessa piti kuitenkin huomioida myös EU:n maksuviivästysdirektiivi, jonka mukaan velkojalla on oikeus saada elinkeinonharjoittajalta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Eli velkojalla on tämän direktiivin nojalla siis oikeus saada korvausta perintäkuluista yrityksiltä aina vähintään 40 euroa, joten tämä direktiivin säännös piti leipoa tähän lakialoitteeseen mukaan. Kerron vähän myöhemmin nuo summat.

Yritysten osalta nyt voimassa olevassa laissa perintäkuluista on säädetty tulkinnanvaraisesti vain niin, että velallisen on korvattava perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kulut, mutta nämä ovat usein sitten olleetkin satoja euroja. Esimerkiksi eräässä aluehallintoviraston käsittelemässä tapauksessa perintätoimisto oli toimittanut yrittäjälle pääomaltaan 1 200 euron suuruista saatavaa periessään yhden maksuvaatimuksen, jossa perintätoimisto oli vaatinut summan lisäksi 167 euroa perintäkuluja. Kuluttajasaatavien osalta velalliselta olisi saanut periä lain mukaan perintäkuluja 50 euroa pääomaltaan tuon suuruisesta saatavasta. Perintätoimisto ei ollut esittänyt selvitystä siitä, kuinka paljon työtä kysymyksessä olevan asian hoitamiseksi oli tehty perintäkirjeen laatimisen ja lähettämisen lisäksi, ja aluehallin-

tovirasto katsoi, että perintäkuluja voitiin pitää kohtuuttomina, kun perintätoimenpiteenä oli ollut ainoastaan yhden maksuvaatimuskirjeen lähettäminen, josta koitui siis 167 euroa laskua yrittäjälle.

Suurten, usein kansainvälisessä omistuksessa olevien perintäyhtiöiden vaatimat perintäkulut eivät siis vastaa todellisia perintätoiminnasta aiheutuvia kuluja vaan ovat yleensä niitä huomattavasti suuremmat. Perintätoiminta on taloushallinnon ohjelmistojen kehittymisen myötä huomattavasti muuttunut ja automatisoitunut digitaalisten järjestelmien yleistyessä, ja todellisuudessa perinnässä nykyään entistä vähemmän tehdään aikaa vievää ihmisten suorittamaa työtä, ja näin ollen kulutkin ovat pienemmät.

Korkeat ja nopeasti kasvavat perintäkulut osuvat ankarasti juuri pieniin yrityksiin, koska heillä on vain vähän tai ei ole lainkaan neuvotteluvaraa. Yrittäjät kertovat, että äkillinen maksuvaikeus aiheutuu esimerkiksi siitä, että pienyrityksen omaa, suurehkoa saatavaa ei ole maksettu ajoissa tai että saatava maksuaika on pakko sopia niin pitkäksi, että riski oman laskun erääntymiseen pääsee syntymään. Pienyrittäjien tilannetta vaikeuttaa sekin, että heidän on lähes mahdotonta riitauttaa suuriakaan, kohtuuttomia perintäkuluja, koska maksuhäiriölistalle joutuminen vaikeuttaisi yrityksen toimintaa heti ja usein myös pidemmällä aikavälillä. Yrittäjällä ei käytännössä ole muuta mahdollisuutta kuin jollakin tavalla suoriutua perintäkuluista, vaikka ne olisivat tilapäisessä maksuvaikeustilanteessa olevalle yritykselle suuri taloudellinen taakka.

Varmasti tämä lakialoite aiheuttaa perintäyhtiöissä napinaa, koska se pienentää heidän tulojaan. Tästä ei kuitenkaan pidä välittää, vaan eduskunnan pitää olla pienemmän puolella kohtuullisuutta korostaen. Useat suuret, kansainväliset perintäyhtiöt eivät muutoinkaan noudata hyvää perintätapaa ja lakia, vaan ne myyvät velkoja eteenpäin, hävittävät alkuperäisiä laskuja ja harjoittavat laitonta perintää, ja avi on antanut niille useita huomautuksia.

Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa kerron näitä esimerkkejä, kuinka tämä lakialoite vaikuttaisi. Elikkä kerroin tuossa äsken, että tämä EU:n maksuviivästysdirektiivi tekee sen, että vähintään 40 euroa on se perintäkulu silloin, kun se kohdistuu yritykseen. Esimerkiksi: Kuluttajalle saa osoittaa perintäkuluja enintään 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa; tuo määrä olisi yritykselle 40 euroa tämän direktiivin vuoksi. Kuluttajalle saa osoittaa 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa mutta enintään 1 000 euroa; tuo määrä olisi yrityksille 40 euroa tämän direktiivin vuoksi. Kuluttajalle saa osoittaa perintäkuluja enintään 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa, ja tämä olisi sama jatkossa kuluttajille ja yrityksille. Kaikki tämä lukee tässä lakialoitteessa, ja tämä parantaisi huomattavasti nykyistä tilannetta ja yrittäjien asemaa. Tämä lakialoite onkin jo herättänyt paljon toivoa suomalaisissa yrityksissä, erityisesti yksinyrittäjissä ja pienyrittäjissä.

Tänään on torstai, ja torstai on aina toivoa täynnä. Toivon lakivaliokunnan käsittelyssä valiokunnan suhtautuvan myönteisesti tämän lain muuttamiseksi.

17.56 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Yrityksiin kohdistuvat perintäkulut eivät ole läheskään aina oikeassa suhteessa velkapääoman suuruuteen nähden. Varsinkin pienyritysten kohdalla perintäyhtiöiden vaatimia ylisuuria perintäkuluja on käytännössä miltei mahdoton riitauttaa, koska yritysten voimavarat ja energia kuluvat toiminnan pyörittämiseen ja kynnys lähteä valitusprosessiin on korkea. Tämä lakialoite, jonka edustaja Taavitsainen on tehnyt, on kannatettava, ja olen sen myös allekirjoittanut. Siis kannatan edustaja Satu Taavitsaisen lakialoitetta. Siinä pienyrittäjä ja kuluttaja asetetaan yhdenvertaiseen asemaan perintäkuluja rajoittavaa sääntelyä koskien.

Vuonna 2017 ulosotossa oli 560 000 henkilöä, ja vuoden 2018 ennuste on 570 000 henkilöä. Maksuhäiriömerkinnät ovat kasvussa, valitettavasti. Työntekoon kykeneville kansalaisille ja yrittäjille pitäisi löytää työtä, jolloin olisi mahdollista selvitä veloista laatimalla maksusuunnitelma. Tätä kautta moni pääsisi taas elämään kiinni. Seura-lehti julkaisi kirjoituksen, jonka mukaan matalapalkka-aloille ollaan käytännössä tekemässä taloudellisen erehtymättömyyden vaatimusta, eli luottotiedot voitaisiin tarkistaa ja niiden nojalla torpata jopa töihinotto. Ylivelkaantuneiden ahdinko 90-luvun laman takia on vielä tänä päivänä valitettavasti faktaa. Ja nyt eletään vuotta 2018, joten tämä tilanne on ylivelkaantuneille aivan kohtuuton. Perussuomalaiset ja myös edustaja Laura Huhtasaari presidenttivaalikiertueellaan nosti asiaa esille. Myös henkilökohtaisesti olen tehnyt asiaan liittyen hyvin monta kirjallista kysymystä ja myös lakialoitteen, joka tällä hetkellä on siellä jossain valiokunnan paperipinossa. Toivottavasti käsitellään.

Arvoisa puhemies! Onko yhteiskunta menossa siihen suuntaan, että ylivelkaantunut, maksuhäiriömerkattu, konkurssin tehnyt tai ulosotossa oleva on niin sanottu B-luokan kansalainen? Heitä olisi siis puolisen miljoonaa. En ikinä lähde tähän ristiinnaulitsijoiden klubiin tuomitsemaan ihmisiä. Yhteiskunnan ja yksilöjen etu on löytää todellisia keinoja kansalaisille päästä jaloilleen, löytää tavoitteet ja halu olla rakentamassa tätä maata. Yhdessä. Köyhät kyykkyyn -ajattelu ei ole sivistyneen yhteiskunnan merkki. — Kiitos.

18.00 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Taavitsaista oikein hyvästä ja ajankohtaisesta aloitteesta. Olen sen itsekin allekirjoittanut ja tuen sitä lämpimästi.

On tosi oleellista, että me puhumme tästä tavallisen kansalaisen, kuluttajan näkökulmasta ja tuomme esille niitä epäkohtia ja kohtaloitakin, joita myös edustaja Elomaa tässä hyvin kuvasi. Mutta itse haluaisin nostaa esille sen toisen puolen tai toisen näkökulman, joka koskee yksinyrittäjiä ja sitä, millaiseen kohteluun ja kohtuuttomuuteen monet pienyrittäjät, yksinyrittävät joutuvat yrityssaatavien perintäkuluissa. Muun muassa Suomen Yrittäjät on jo useampaan otteeseen, muistaakseni jo vuonna 2016, kiinnittänyt huomiota siihen, että yrityssaatavien perintäkuluille on saatava katto. Se auttaisi etenkin yksinyrittäjiä.

On selvää, että kuluttajalainsäädäntö on sinänsä oma lukunsa, mutta kun me katsomme yksinyrittäjiä, heidän päivittäistä työtään ja heidän asemaansa, niin itse näkisin, että yksinyrittäjiä tulisi myös suojella lainsäädännöllä, ja miksei pienyrittäjiä kaiken kaikkiaan.

Moni yksinyrittäjä, pienyrittäjä ei välttämättä uskalla tai ei pysty riitauttamaan niitä huomautusmaksuja, perintämaksuja, jotka tulevat. En ole tässä puolustamassa huolimattomuutta tai sitä, että yrittäjä ei maksa laskujaan, mutta vetoan kuitenkin siihen, että monella yrittäjällä saattaa olla siihen hyvä syy, sairaus, loppuun palaminen tai joku muu tekijä, minkä takia joku lasku on saattanut jopa vahingossa jäädä maksamatta. Pahimmassa tapauksessa näistä muodostuu täysin kohtalokas kuluerä, jos ajatellaan sitä, että näitä kumuloituu, kertyy yhteen.

Suomen Yrittäjät muun muassa esittää, että yrityssaatavia koskeva sääntely voitaisiin toteuttaa noudattaen samoja periaatteita kuin tällä hetkellä noudatetaan kuluttajasaatavien osalta. Siinä on mielestäni lainsäätäjälle ja hallitukselle hyvä tavoite, koska uskon, että viime kädessä se säästäisi myös yritysten kustannuksia.

Oikeusministeriössä on tehty — ja täytyy kiittää ministeri Häkkästä siitä — monenlaisia hyviä uusia avauksia, kuten esimerkiksi positiivinen luottorekisteri, yksi niistä, eli kaiken kaikkiaan on lähdetty kokonaisvaltaisesti katsomaan sitä, miten voimme edistää yh-

teistyötä kuluttajien, yrittäjien, velkaantuneiden, ylivelkaantuneiden ja sitten pankkisektorin ja pienpankkisektorin kanssa. Mutta jotta me pääsisimme tässä todella eteenpäin, meidän tulisi miettiä myös digitaalisia ja teknologisia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Siksi toivonkin, että hallitus voisi viipymättä käynnistää sellaisen valmisteluhankkeen, josta olen myös ministeri Häkkäselle maininnut, että meille syntyisi esimerkiksi tämmöinen maksualusta 2.0, joka olisi kotimainen, kotimaisesti omistettu ja siinäkin mielessä luotettava ja hyvin valvottu, että se voisi toimia tällaisena alustana mainitsemaani ilmansuuntaan myös yksinyrittäjien näkökulmasta. Tällaista meillä ei tällä hetkellä ole, mutta nyt positiivisen luottorekisterin aikana se olisi tulevaisuudessa mahdollista.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, yksi näkökulma pienyrittäjän näkökulmasta on se, että tähän liittyy myös se tosiasia, että isot yritykset usein haluavat ja vaativat pitkiä maksuaikoja ja silloin se pieni yritys on siinä ketjussa viimeisimpänä. Tämäkin saattaa aiheuttaa sen ikävän tilanteen, että sillä pienyrittäjällä ei vain ole kassassa sitä rahaa, millä maksaa vaikka pieni puhelinlasku. Ennen finanssikriisiä Suomessa oli lyhyet maksuajat. Nyt me olemme luisuneet eteläeurooppalaiseen tyyliin.

18.05 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Sanotaan, että se, mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei voi olla lakikaan, niin ei se myöskään minun mielestäni voi olla perimiskulu. On hyvä, että kuluttajan velkojen perintää on säädelty tarkasti. Sitä voisi säädellä enemmänkin, koska edelleen kuulee tarinoita, että jopa julkisyhteisöt perivät omia saataviaan kuluttajiltakin varsin kohtuuttomia maksuja perien yksityisiä perintätoimistoja käyttäen. Mutta tässä on jo moni puhuja tuonut esille sen, ovatko mikroyrittäjät, yksinyrittäjät lopultakaan niin erilaisessa asemassa kuin kuluttaja-asiakkaat. Mielestäni eivät välttämättä ole, voivat olla jopa huonommassa asemassa juurikin näiden mainittujen isojen yritysten pidempien maksuaikojen takia. Heidän elantonsa on kiinni siitä, että ne rahat saadaan pois niiltä isoilta yrityksiltä.

Näenkin hyväksi sen, että lainsäädännöllä tällaisia kohtuuttomuuksia ja esteitä pyrittäisiin purkamaan, koska tosiasia on kuitenkin se, että pienet yritykset, mikroyritykset työllistävät tänä päivänä valtavan joukon ihmisiä ja hyvin suuri osa tulevasta työllisyydestä joudutaan laskemaan näiden pienten yritysten varaan. Näin ollen yrittämisen esteitä tulisi jokaisella mahdollisella tavalla meidän lainsäätäjien toimesta poistaa.

Niinpä tämä laskujen mukaan 500. puheenvuoroni tässä eduskunnassa on oikein mukava käyttää tämän itsekin allekirjoittamani ja kannatettavan aloitteen puoltamiseen.

18.06 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi: Tämä lakialoite, jota nyt käsittelemme, on erittäin kannatettava. Erittäin hyvää työtä edustaja Taavitsaiselta, ja mukavaa, että myös toiset oppositiopuolueet kannattavat tätä lakialoitetta.

Syy, miksi pidän tätä aloitetta erityisen hyvänä — nyt annan muutamia lukuja, aika paljonkin oikeastaan: Suomessa on 280 000 yritystä. Niistä 93 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä, siis niin sanottuja pienyrityksiä. Näistä mikroyrityksiä eli yrityksiä, jotka työllistävät vain yrittäjän itsensä, on 65 prosenttia, eli yksi ihminen työllistää itsensä. Me tiedämme sen, että Suomen systeemi on vähän sen kaltainen, että meillä joudutaan myöskin vähän pakolla yrittäjäksi. Kun työpaikka menee alta, niin silloin halutaan, että henkilö perustaa henkilöyhtiön, ja sen jälkeen hänet katsotaan yrittäjäksi ja tulee kaikki yrittäjän velvoit-

teet, myöskin omaa itseään kohtaan, tietysti eläkemaksut ja muut vastaavat, jotka ovat aika kohtuullisen suuret täällä.

Pelkästään ulosotossa tässä maassa on 57 000 oikeushenkilöä eli yrityksiä, yhdistyksiä, henkilöyhtiöitä, säätiöitä, kunnat kuuluvat tähän ja niin edelleen. Näitä on siis 57 000. Tiedossa ei ole, kuinka moni pienyritys on perinnässä, mutta perinnässä niitä on, koska me tiedämme tuon tien voutiin: se kulkee yksityisten perintäyhtiöitten kautta. Ja kun tähän kierteeseen päästään, osasyynä on siinä se, että perintäyhtiöiden kulut nousevat niin suuriksi, että pääoma jää pienemmäksi kuin kulut. Silloin jos lähtee laukka liikkeelle elikkä menee korkoa korolle, niin päästään hyvin pian siihen tilanteeseen, että ollaan jo menossa voutiin. Mutta sitä ennen käydään mutka käräjäoikeudessa ja lisätään vielä käräjäoikeuden kulut sinne sen pienen yrittäjän päälle. Kun Suomen systeemi on sellainen, että kerran konkurssin tehnyt ei kyllä kovin helposti siitä ahdingosta nouse eikä pääse tekemään uutta yritystoimintaa itselleen ja isompaakin yritystoimintaa, missä voisi työllistää sitten useampia, se on erittäin ikävä asia.

Konkurssihakemuksia tässä maassa oli muuten tänä vuonna elokuuhun mennessä 1 769 eli noin 1 800. Näissä kasvua edellisvuoteen on 22 prosenttia. Näissä yrityksissä henkilökuntaa oli 8 500, kasvua edellisvuoteen 8,5 prosenttia. Näissä yrityksissä oli keskimäärin viisi työntekijää. Nyt kun me tiedämme, että kun yritys joutuu rahavaikeuksiin, silloin kun konkurssi kolkuttaa ovelle, niin voimme olla aika lailla varmoja siitä, että ollaan myöskin siellä perintätoimiston asiakkaana ja voudin asiakkaana, ja siinä tilanteessa tämä yhteiskunta ei kyllä tällä hetkellä kättään tarjoa vaan antaa mieluumminkin vauhtia sille yrittäjälle, että hän saa sen yrityksensä nurin ja yrittäjä itse jää työttömäksi ja sen lisäksi mahdollisesti vielä neljä muuta.

Tämän takia tämä lakiesitys, minkä edustaja Taavitsainen on tehnyt, on erittäin kannatettava. Todella toivon, että tämä otettaisiin vakavasti tässä salissa ja tätä kautta autettaisiin maata eteenpäin, autettaisiin työllisyyttä, autettaisiin pysyvien työpaikkojen säilymistä.

18.11 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Perintätoiminnan lainmukaisuutta valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Se on todennut, että mikäli perintäyhtiö ei pysty näyttämään toteen, että toimenpiteet eroaisivat kuluttajaperintään verrattuna, ei ole perusteltua vaatia niistä yrittäjiltä suurempia kustannuksia kuin kuluttajilta. Avilla ei kuitenkaan ole toimivaltaa alentaa perintätoimiston perimiä perintäkuluja tai määrätä perintätoimistoja maksamaan korvauksia yrittäjälle. Nyt hyvin usein käy niin, että suurin osa yrittäjistä, jotka ovat juuri pienyrittäjiä, yksinyrittäjiä, maksavat sitten nämä suuretkin perintäkulut mukisematta, koska pelkäävät maksuhäiriömerkintää.

Vuonna 2016 Etelä-Suomen avi antoi tällaisista asioista 26 valvontapäätöstä, joista seitsemässä se antoi perintäyhtiölle varoituksen, ja lisäksi 15 tapauksessa se katsoi perintäkulut kohtuuttomiksi, muttei antanut varoitusta. Eli vaikka meillä on valvova viranomainen, niin käytännössä perintäyhtiöiden ja näiden kohtuuttomien kulujen valvominen on aika mahdotonta, ja sen vuoksi on tärkeää, että säädämme lailla nämä yrityksille kohdistuvat perintäkulut samalle tasolle kuin on kuluttajille määritelty.

Kertaan vielä tässä, arvoisa puhemies, onko aikaa 2 minuuttia vai 3 minuuttia?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: 3 minuuttia paikaltaan pidetty puheenvuoro. — Olkaa hyvä, voitte jatkaa.

Kiitos. — Elikkä mikäli tämä lakialoite menisi nyt eteenpäin, niin sellainen esimerkkitilanne, jossa eräällä pienyrittäjällä oli 2 000 euron lasku myöhästynyt erinäisistä henkilökohtaisista syistä johtuen, ja hänelle koitui siitä maksumuistutuksesta 400 euroa perintäkuluja, niin nyt kun on viidakonlait, näin tapahtuu, mutta jos tämä lakialoite tulisi voimaan, ne perintäkulut olisivat 50 euroa, niin kuin ne ovat tällä hetkellä kuluttajillekin. Yli 1 000 euron suuruisista laskuista saa perintäkulut olla maksimissaan 50 euroa, ja näin se olisi sitten yrityksillekin.

18.14 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Tietysti kun eduskunnassa ollaan ja lainsäädännöstä puhutaan, pitää katsoa myös olemassa olevaa lainsäädäntöä, ja kyllähän meillä oikeustoimilaistakin löytyy pykälä, mikä puhuu kohtuullistamisesta, ja kyllähän sellainen kohtuullisuusajattelu, kuten äsken sanoinkin, lähtee myös siitä, että jos olet yksinyrittäjä tai elinkeinonharjoittaja, niin kyllä siinä täytyisi olla kohtuullisuutta.

Edustaja Taavitsainen avasi hyvin sitä käytännön elämää ja sitä käytännön palautetta, mitä me aika monet olemme saaneet, ja kyllähän tällaiset huomautusmaksutkin toiminimiyrittäjälle tai yksinyrittäjälle ovat aika kohtuuttomia, kun puhutaan esimerkiksi puhelinlaskuista, joista olen kuullut, että myöhästymismaksu on 40 euroa. Se on aika kova, kun kysymys on yhdestä puhelinlaskusta — joka on saattanut vaikka työmatkan takia, tai ei nyt pelkästään aina työmatkan takia mutta jostain syystä, jäädä maksamatta. Tietenkään en tunne näitä yksityiskohtia, mutta sanon vain sen, että 40 euroa vaikkapa 40 euron puhelinlaskusta on mielestäni huomautusmaksuna erittäin kova. Liian kova.

Mutta kun puhutaan lakialoitteista ylipäätään, niin se on hienoa, että meillä on tällainen työkalu, että me voimme keskustella lakialoitteen muodossa tästä asiasta — ja siitä vielä kiitos edustaja Taavitsaiselle — mutta sitten toki me tarvitsemme tähän myös aktiivisen ja kunnianhimoisen ministerin ja hallituksen, joka tarttuu näihin asioihin, ja kuten sanottu, toivoisin, että vielä tällä eduskuntakaudella esimerkiksi oikeusministeri Häkkänen ottaisi kopin tästä asiasta ja valmistelisi ministeriössä sellaista lainsäädäntöä, joka vastaisi niihin kysymyksiin, mitä me tänään, tässä ja nyt esitämme, ja niihin tosiseikkoihin, mitä me kerromme niin kuluttajanäkökulmasta kuin pienyrittäjänäkökulmasta.

18.16 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Taavitsaiselle haluan kertoa parhaat kiitokset erinomaisesti tehdystä lakialoitteesta ja myös näille 47 allekirjoittaneelle kiitokset, että ovat paneutuneet asiaan. Todellakin tämä lakialoitteessa oleva ongelma saatavien perinnästä on aivan jättimäinen ongelma. Ne yrittäjät, jotka ovat tähän tilanteeseen joutuneet, ovat todella vapaata riistaa kaikenlaiselle kohtuuttomalle laskutukselle.

Mielestäni yhteiskunnassa lainsäätäjien, tässä tapauksessa meidän eduskunnassa, pitää asettua aina sen heikomman puolelle lainsäädäntöä tehdessämme. Elikkä toivoisin kyllä hartaasti, vaikka tässä lakialoitteessa ei sitä sataa allekirjoittajaa olekaan, että siitä huolimatta oikeusministeri Häkkänen ja oikeusministeriö ottaisivat tämän asian vakavasti, koska todellakin niille yrittäjille, jotka ovat joutuneet tähän kierteeseen, on lähes mahdoton tehtävä selvitä siellä, saada yritys nousemaan pinnalle ja pysymään pystyssä ja työpaikat turvattua. Tämän takia toivon, arvoisa puhemies, että tämä lakialoite menestyisit ministeriön pöydällä ja oikeusministeri Häkkänen ottaisi tämän asian käsittelyyn.

Tämähän kuuluu samaan kategoriaan kuin pikavippi. Tässä asiassa on samaa kohtuuttomuutta kuin niissä pikavipeissä, joissa pienen pikavipin korko voi nousta aivan älyttömiin,

ja sekin on aivan kohtuutonta. Jos pikavippiasia nyt jostain syystä lähtisi etenemään, niin toivon kyllä hartaasti, että tämä asia otettaisiin siinä samassa yhteydessä esille, koska näihin tilanteisiin joutuneet yrittäjät ovat kyllä aivan ylipääsemättömissä vaikeuksissa. Isot yhtiöthän, joilla on omat lakimiehet ja muut näitä varten tehdyt järjestelyt, pystyvät kyllä tämmöisissäkin asioissa pärjäämään, mutta pienyrittäjä on aivan turvaton. Toivon, että aloite menestyisi todella hyvin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 59 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 30/2018 vp Eeva-Maria Maijala kesk

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.18 **Eeva-Maria Maijala kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Särkikalojen määrät lisääntyvät jatkuvasti vesistöissämme, eikä särkikantojen harventaminen ole edennyt toivotusti. Puhutaan särjestä, mutta sekin vain on tärkeä asia.

Syynä särkien määrän lisääntymiseen on se, etteivät kalastajat koe särkien kalastamista kannattavaksi, ja kalastushan on muutenkin vähentynyt tuolla vesistöissämme. Kalaston jakautuma vääristyy, kun ylisuuret särkikalakannat voimistuvat vesien rehevöityessä. Eläinplanktonin määrä vähenee ja ravinteet kulkeutuvat takaisin vesipatsaaseen, kun särkikalat etsivät ravintoa vesistön pohjasta. Särjenpyynnin lisääntyminen poistaisi vesistöistä fosforia ja lisäisi vähäisesti hyödynnetyn kalan käyttöä.

Valtiovallan tulisi osoittaa kannustin särkikalojen kalastamiseen. Tällainen kannustin olisi särkikalojen myynnin arvonlisäveron poistaminen siltä osin kuin kalastaja myy itse kalastamiaan särkikaloja. Jo nyt on arvonlisäverolain 59 §:ssä annettu vapautuksia tietyille luonnonvarojen hyödyntämisille, millä valtiovalta haluaa kannustaa ja pitää hyödyntämistä kannatettavana. Itse poimittujen luonnonvaraisten marjojen ja sienien myynti on nimittäin vapautettu arvonlisäverosta, mikäli poimija itse myy nämä tuotteet sellaisenaan muualta kuin erityiseltä myyntipaikalta. Tämä arvonlisäverovapautus olisi edullinen tapa lisätä särkikalojen pyyntiä ja käyttöä. Näin edistettäisiin sekä luonnon monimuotoisuutta että kalastajien ammatin harjoittamisen kannattavuutta. Särkikalojen hyötykäytön ja yleensäkin särkikalojen arvostuksen lisääminen olisi tässä suhteessa tärkeää.

Yleensäkin Suomessa meidän tulisi lainsäätäjinä tehdä kaikki voitavamme sen eteen, että Suomessa käytettäisiin enemmän kotimaista kalaa. Ammattikalastajien elinkeino on uhattuna tällä hetkellä, ja erityisesti siellä on kyllä syynä merimetsojen ja hylkeiden aiheuttamat vahingot, koska näitten kannat ovat lisääntyneet todella paljon.

Pääosa Suomessa syödystä kalasta tulee ulkomailta. Tähän on saatava muutos. Ehkä neljäsosa Suomessa syödystä kalasta on kotimaista kalaa, ja tässä on otettu matkaan myöskin ihmisten itsellensä kalastamat kalat. Meidän vesistömme ovat todella rikkaita. Niissä on valtavasti kalaa. Miksi me emme osaa sitä hyödyntää? Japanilaiset ovat tuumanneet, että jos nämä olisivat heidän vesistöjään, niin kyllähän näitä käytettäisiin ihan toisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Toivon, että aloitteessani esitetty asia otetaan vakavasti huomioon. Meidän on kaikin voimin edistettävä kotimaista kalastuselinkeinoa ja sitä, että suomalaisessa ruokapöydässä olisi nykyistä paljon enemmän hyvää, terveellistä, turvallisesti valmistettua suomalaista kalaruokaa.

Tämä esitykseni on nytten vain särjen osalta. Särkeähän monet pitävät roskakalana, mutta ensinnäkin sana ”roskakala” meidän pitää unohtaa ihan kokonaan. Kyse on toisarvoisesta kalasta ja oikeastaan ihan hyödynnettävästä, ihan hyvästä kalasta, sillä oikealla, sopivalla tavalla laitettuna särkikin on esimerkiksi purkkikalana todella hyvä kala. Tämä esitys voisi kyllä laajentua myöskin muitten toisarvoisten kalojen osalta. Ei sekään olisi huono asia, jos myöskin hauki olisi tässä kuviossa matkassa. En usko, että tämä tulisi vääristämään kilpailua millään tavalla, mutta joka ikinen toisarvoinen kala, minkä me saisimme tuolta vesistöstä pois, auttaisi meidän kalastonhoitoasiaamme.

Nyt kun mennään siihen kalastuslakiin ja kalastusmaksujen kertymiseen, ongelmahan on se, että kun meillä koko ajan vähenevät kalastonhoitomaksut, niin meillä vähenevät myöskin varat, joilla vesioikeuden omistajat voivat hoitaa vesialueitansa. Meidän on löydettävä uusia konsteja, millä me saisimme kannustettua vesialueitten hoitamiseen. Tämä roskakalojen poistaminen on yksi merkittävimmistä asioista, millä me saamme vesistöjä hoidettua.

Elikkä toivon, että tämä esitys otettaisiin vakavasti ja saisimme tällä otettua askeleen sitten eteenpäin tässä asiassa.

18.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessa edustaja Eeva-Maria Maijala on aivan oikein puuttunut tähän roskakalaongelmaan, vaikka on myös totuuden nimissä mainittava, että särkihän sinällään ei ole roskakala. Olen itsekin syönyt särkeä esimerkiksi purkitettuna, ja hyvin öljyssä marinoituna se on aivan erinomainen herkku, niin että tässä pitää katsoa se mitalin toinen puoli, se, että särki on arvokala oikein valmistettuna.

Mutta jos me haluamme näitä suomalaisia vesistöjä hoitaa, niin kyllä tämä vähempiarvoisen kalan pyynti on tärkeää. Esimerkiksi tuossa Puruvedellä, Kiteellä tehdään juuri tällaista hanketta. Sen Puruvesi-hankkeen myötä on kohennettu rehevöitynyttä järven lahtea. Puruvesi itsessään on erittäin kirkasvetinen, aivan Suomen ykkösjärviä puhtaudessaan. Muutama lahti on vähän rehevöitynyt. Niistä lahdista vedettiin viime keväänä nuotalla viisi apajaa ja saatiin saaliiksi 32 tonnia tätä vähempiarvoista kalaa — siis 32 tuhatta kiloa, joka on aivan valtava Pietarin kalansaalis, viidellä vedolla. Mutta joka tapauksessa tämä esimerkki vain kertoo sen, miten iso asia tämä järvien hoitaminen ja vesistön hoitaminen järkevällä kalastuksella on.

Edustaja Maijalan tekemälle aloitteelle sinällään toivoisin menestystä, mutta hieman epäilen sitä, että verolakien muuttaminen tällaisessa yhdessä pienessä asiassa voi olla ehkä vähän haasteellista. Mutta tämä avaisi kyllä mielestäni sen tien, että suomalaisen kalan markkinoita pitäisi kyllä tässä maassa edistää paljon tehokkaammin. Jos käytte jollakin

isolla järvellä — kun viime kesänä olin Pielisellä ajelemassa yhtenä päivänä, ja samoin Ilomantsissa parilla isolla järvellä, niin kaikki sillä matkalla olleet havaitsimme kauniina kesäpäivänä kaksi kalastajaporukkaa veneellä näillä isoilla järvillä — niin se on todella vähän siihen nähden, mikä mahdollisuus suomalaisiin vesistöihin sisältyy.

Mutta toivoisin, että tämä edustaja Maijalan hyvä aloite saisi sen liikkeelle, että suomalaisia vesistöjä alettaisiin ihan oikeasti käyttämään sekä virkistykseen että tätä kautta elinkeinojen kehittämiseen.

18.25 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Toimin Suomen Kalatalouden Keskusliiton puheenjohtajana. Toinen suuri kalatalousjärjestö Suomessa on Suomen Vapaa-ajankalastajat, ja uskon, että tämä on kummankin järjestön mielestä todella tärkeä asia, enkä minä usko, että kukaan muukaan vastustaa sitä, että me saamme hoidettua vesistöä. Tämä voisi olla yksi konsti, menetelmä, miten näitä vesistönhoitamisasioita saadaan eteenpäin.

Suomessa on kaupallisia kalastajia liian vähän, ja heidän määränsä vähenee koko ajan. Ja sekin, kuka saa sen 10 000 euron edestä myytyä vuosittain kalaa, on todella vähäistä. Elikkä en usko, että se tulisi isosti vaikuttamaan ainakaan kielteisesti, että siitä poistuisi tämä arvonlisäveroasia.

Sain vierailla Säkylän Pyhäjärvellä, ja siellä tätä toisarvoista kalaa hyödynnettiin todella hyvin ja mahtavasti. Näin, miten siitä saatiin työstettyä massaa. Tästä massasta tehtiin sitten Apetitin tehtaalla kalapullia, todella hyviä. Aivan mahtava systeemi. Tätä kuviota meidän pitäisi todella saada valtakunnallisesti vietyä paljon eteenpäin.

Monellekin lapselle meidän lapsuudestamme lähtien herkku ovat olleet kalapuikot. Mutta mistä tehdään suomalaiset kalapuikot? Ei todellakaan meidän kotimaisista kaloistamme. Meidän järvet ovat täynnä kalaa. Se voisi tuottaa massaa mahtavasti, mutta kun meillä ei ole minkäänlaista logistiikkasysteemiä, meillä ei ole keräilysysteemiä, mitään semmoista, millä me saisimme kala-asiat hoidettua. Esimerkiksi maitopuolella meillä maito kerätään joka puolelta valtakunnasta järjestelmällisesti, on kylmäketjuasia hoidettu. Miksi me emme saisi kalapuolella tätä samalla tavalla järjestettyä? No, särjestä ja näistä muista toisarvoisista kaloista ei olla valmiita maksamaan juuri minkään vertaa, mutta jos me pienellä kannusteella saisimme sitä menemään eteenpäin.

Säkylän Pyhäjärven hanke, niin kuin moni muukin hanke, on kärsinyt todella paljon siitä, että valtion tuki on vain toistaiseksi voimassa olevaa, ja nyt meidän pitäisi siihen löytää menetelmiä ja systeemejä, mitkä eivät pyöri millään projektirahalla eivätkä valtion tuella, vaan että me saisimme oikeasti muulla kannusteella nämä asiat menemään eteenpäin. Elikkä näillä eväillä jäämme odottamaan, että joku päivä me saisimme tämän asian kuitenkin osaksi Suomen verolainsäädäntöä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2017

Kertomus K 2/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 6/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.9.2018 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 28.9.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola